

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

2021-11-19

Dnr KFKS 2016/97-214

Projekt 9256

Utökat förfarande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Detaljplan med miljökonsekvensbeskrivning för del av Ryssbergen, del av Sicklaön I3:3 och del av I34:21, på västra Sicklaön, Nacka kommun

Sammanfattning

Detaljplanen möjliggör för 400-600 bostäder i sex till tio våningar, en större verksamhetsbyggnad och en förskola om fyra avdelningar inom mark som idag utgörs av skogsmark. Detaljplanen möjliggör även för en ny gatustruktur, som skapar möjligheter för en genomgående gata. Planförslaget överensstämmer med översiktsplanen.

Cirka 250 privatpersoner yttrade sig under granskningen och merparten ansåg att Ryssbergen borde bevaras som det är och att planarbetet borde avbrytas. De ansåg att byggnader över huvud taget inte skulle uppföras och ett stort antal av privatpersonerna ansåg att marken istället skulle bli naturreservat.

Länsstyrelsen bedömde i sitt granskningsyttrande att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljö kvalitetsnormer för vatten, frågor som rör säkerhet och risk för olyckor med hänsyn till transporter med farligt gods, drivmedelsförsäljning och översvämning. Länsstyrelsen framförde även synpunkter på planens lämplighet avseende riksintresse för kommunikationer, väg 222. Länsstyrelsen lämnade även rådgivande synpunkter rörande naturvärden och artskydd, fornlämningar samt övriga upplysningar.

Trafikverket önskade granska och godkänna handlingar som visar hur anläggningar och markarbeten inom kvartersmark närmast ramp och i vägporten ska konstrueras och underhållas. Trafikverket hade även synpunkter på dagvatten, skyfall, buller och luftkvalitet.

Natur- och trafiknämnden ansåg att ytterligare samordning skulle kunna göras mellan detaljplan och naturreservatsprocesserna. Nämnden menade att gestaltningsprogrammet

borde förtydligas. Besöksparkering och en allmän lekplats borde ges plats för i förslaget. Vändplats och siktlinjer behövde ses över.

Naturskyddsföreningen ansåg att planarbetet borde avbrytas och att naturreservat inte är någon kompensation för detaljplanen. Miljökonsekvensbeskrivningen borde underkännas och menade att planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden, stor negativ påverkan på rekreativsvärden, landskapsbild och riksintresset Kust och skärgård och innebär en förlust av ekosystemtjänster, strider mot miljö kvalitetsnormerna för luft och mot flera nationella och kommunala miljömål.

Efter granskningen har bland annat ytterligare utredningar kring hydrogeologi och grundvatten utförts. Flera utredningar har uppdaterats, bland annat kring skyfall. Justeringar har gjorts för att hantera risk kring drivmedelshantering, åtgärder för skyfall har säkerställts. Flera åtgärder för att kompensera minskade naturvärden avses att utföras, vilket regleras i exploateringsavtal och planbeskrivningen har kompletterats. Artskyddsutredningar har uppdaterats. Kompensationsåtgärder för dagvatten säkerställs genom avtal och beslut innan planen antas. På inrådan av länsstyrelsen har en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken lämnats in till länsstyrelsen, för besked kring artskyddet.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram och ingått i granskningen. Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen redovisas och bemöts i detta utlåtande.

De avvägningar som har gjorts under planarbetet är främst avvägningen mellan bostadsbebyggelse kontra påverkan på naturvärden och rekreativsvärden. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning har gjorts mellan bostadsbebyggelse och naturvärden då en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat och förslaget utnyttjar marken effektivt och många bostäder och verksamheter inryms. Exploateringsnivån är hög, vilket bland annat innebär att planförslaget rymmer många bostäder på en liten yta. På så sätt kan mer naturmark bevaras i omgivningen. Ryssbergens lokalisering ligger i linje med den vision Nacka kommun har för Centrala Nacka.

Planförslagets syfte och innehåll

Detaljplanen möjliggör för 400-600 bostäder i sex till tio våningar, en större verksamhetsbyggnad och en förskola om fyra avdelningar inom mark som idag utgörs av skogsmark. Detaljplanen möjliggör även för en ny gatustruktur, som skapar möjligheter för en genomgående gata. Planförslaget överensstämmer med översiktsplanen.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram och ingått i granskningen. Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen redovisas och bemöts i detta utlåtande.

Bakgrund

Beslut om att skicka ut förslaget på granskning fattades av Miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 9 december 2020. Granskningstiden varade mellan 15 januari 2021 och 1 mars 2021, sammanlagt 6 veckor. Detaljplaneförslaget med miljökonsekvensbeskrivning fanns tillgängligt för granskning i Nacka kommuns utställningshall, Granitvägen 15, Nacka, under stadshusets öppettider samt på kommunens hemsida. Parallellt genomfördes samråd för bildande av naturreservat för angränsande del av naturområdet Ryssbergen.

Under granskningen inkom cirka 250 yttranden från privatpersoner och föreningar där merparten är negativa till att området exploateras och hänvisar till främst naturvärden och rekreativevärden. Yttranden har även inkommit från Natur och trafiknämnden, Länsstyrelsen, Trafikverket, Lantmäterimyndigheten, Trafikförvaltningen Region Stockholm, Nacka energi, Nacka vatten och avfall, Naturskyddsföreningen, Nacka miljövårdsråd, Nacka hembygdsförening, Järla orientering och STF samt ytterligare tre remissinstanser utan erinran. Länsstyrelsen inkom med yttrande 2021-03-29 samt komplettering 2021-06-01. Trafikverket inkom med yttrande 2021-04-26.

Planförslaget var utsänt på samråd i juni-augusti 2018. Inkomna synpunkter från samrådet sammanfattades och bemöttes i en samrådsredogörelse, daterad 19 november 2020. Under samrådet inkom drygt 100 yttranden. Länsstyrelsen bedömde vid samrådet att föreslagen utformning av planen medför en risk för att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses, att miljökvalitetsnormerna för vatten inte följs och att en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet avseende översvämningrisk. Naturskyddsföreningen Nacka och Nacka naturvårdsråd avstyrkte planförslaget i sin helhet. Det stora flertalet yttranden från privatpersoner var negativa till att bebygga ett naturområde, som nyttjas för rekreation. Efter samrådet utökades planområdet så att angöringsvägen till området från Kvarnholmens trafikplats ingick. Strukturen förändrades något och kvarteren öppnades upp mot norr och den högsta bebyggelsen sänktes. Byggnader i branten upp mot naturhöjden Hjässan togs bort. Ytterligare mindre ändringar utfördes. Ett stort antal utredningar upprättades eller uppdaterades. Naturvärden inventerades och bedömdes ytterligare.

Vid samrådet påpekade Länsstyrelsen att betydande miljöpåverkan inte kan uteslutas. Kommunen ändrade sitt ställningstagande därefter. Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram efter samrådet.

Arbetet med främst ytterligare inventeringar och utredningar kring naturvärden har inneburit en förskjuten tidplan mellan samråd och granskning.

Yttranden under granskning

Följande remissinstanser har inga synpunkter på planförslaget

- Skanova
- Stockholm exergi

- Södertörns brandförsvarsförbund

Följande remissinstanser har synpunkter på planförslaget

- Natur- och trafiknämnden
- Länsstyrelsen
- Trafikverket
- Lantmäterimyndigheten
- Region Stockholm, trafikförvaltningen
- Nacka Energi
- Nacka vatten och avfall
- Naturskyddsföreningen, Nacka
- Nacka miljövårdsråd
- Nacka hembygdsförening
- Järla Orientering
- Svenska turistföreningen, STF

Synpunkter har därutöver inkommit från cirka 250 boende utanför planområdet.

Inkomna synpunkter

Synpunkter i inkomna yttranden redovisas nedan i sammanfattad och förkortad form med planenhetens kommentarer.

Återkommande synpunkter

Natur- och rekreationsvärden

Merparten av de privatpersoner som yttrat sig anser att Ryssbergen bör bevaras som det är och att planarbetet bör avbrytas. De anser att byggnader över huvud taget inte ska uppföras och att marken istället ska bli ett naturreservat. Ett antal privatpersoner föreslår att bullermur byggs istället för byggnader.

Merparten av privatpersonerna anser att Ryssbergen inte ska bebyggas på grund av höga natur- och rekreationsvärden. Flera av de inkomna yttrandena hade även hela eller delar av naturskyddsföreningens yttrande bifogat, se nedan. Privatpersonerna anser att det är viktigt att beakta Nackas kvarvarande naturskogar och att dessa bör skyddas, att urskogen i Ryssbergen är biologiskt helt oersättlig och att den även har stor klimatomfattig betydelse. De är oroliga att bostadsbebyggelsen kommer leda till ökat slitage, nedskräpning och negativ påverkan på djurlivet och de anser att planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden. Vidare framför de att en grundläggande respekt för Nackas plan för grön infrastruktur, art- och habitatdirektivet och skogens värde för fysisk och psykisk hälsa ska upprätthållas och att den gröna korridor som urskogen Ryssberget mellan Svindersvik och Vikdalen utgör är viktig för naturens överlevnad och fortplantning. De menar även att minskningen av Ryssbergen gör det svårare för djur att röra sig i området och växter att sprida sig.

Merparten av privatpersonerna anser att de områden som blir kvar efter exploatering är branta och svårtillgängliga områden som lämpar sig sämre för

rekreation. De påpekar att Ryssbergen används mycket av skolor, förskolor och allmänhet och att det är det närmaste grönområdet för många boende i området, att planen medför stor negativ påverkan på rekreativvärdena och att Ryssbergen tillsammans med Trolldalen och Svinderviksparken är ett populärt rekreativområde.

Planenhetens kommentar: I Centrala Nacka planeras för 6 000 bostäder och 7 000 nya arbetsplatser. En ny stadspark och nya mötesplatser ska utvecklas tillsammans med butiker, kultur, idrottsplatser, skolor och ny tunnelbanestation. Det som planeras att byggas i Centrala Nacka står för hälften av allt som ska utvecklas på Västra Sicklaön kopplat till Tunnelbaneöverenskommelsen (som bland annat slår fast att Nacka ska bygga 13 500 bostäder, varav 11 300 ska vara klara 2035 och övriga 2 200 år 2040). Att utveckla Centrala Nacka är ett omfattande projekt som kommer att ske under många år och färdigställs i etapper från nu och fram till 2040.

Området vid Ryssbergen ligger strategiskt bra till, i ett centralt läge med mycket infrastruktur nära både Nacka och Stockholm. Det finns också ett stort behov av att bygga bostäder i Centrala Nacka, så genom att bebygga en del av Ryssbergen så bidrar vi bostadsutvecklingen i Nacka samtidigt som vi är en del av Stockholms bebyggelseutveckling.

När områden förtätas är det särskilt viktigt att säkra grönområdena inför framtiden. Det gör kommunen genom att bilda naturreservat. I Ryssbergen samordnas reservatsbildandet med stadsutvecklingen inom Centrala Nacka. Ryssbergen är en viktig pusselbit för att utveckla Nacka stad.

Nacka stad omfattas av hela området från Stockholm till Nacka forum. När utbyggnaden av Järlahöjden är klar kommer det finnas bostäder, kontor och idrott på hela Järlahöjden och Ryssbergens bebyggelse kommer då att uppfattas om mer sammanhängande med övrig bebyggelse. Ryssbergen har ett strategiskt bra läge nära kommunikationer och infrastruktur. Det finns en viadukt som kopplar ihop området till Nacka forum, och området ligger nära idrottskluster och Järla skola.

Planförslaget innebär en påverkan på natur- och rekreativområdet Ryssbergen och är oundviklig om denna del av Centrala Nacka ska realiseras enligt den övergripande inriktningen i kommunens översiktsplan om en tät stadsdel kring ny tunnelbana.

Områdets naturvärden är väl inventerade och analyserade i en mängd rapporter. Påverkan på artskyddet har hanterats i artskyddsutredningar för fågel och kräldjur och inventerats även för fladdermus och insekter (före och efter branden 2018) samt flora. Efter granskningen har ytterligare utredningar gjorts och flera utredningar uppdaterats. Kommunen har gjort en avvägning av de motstående intressena att bevara naturmark och bebygga centrala Nacka enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning mellan bostadsbebyggelse och naturvärden har gjorts, då en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat och förslaget utnyttjar marken effektivt och många bostäder och verksamheter inryms.

Se även planenhetens kommentar till Länsstyrelsen och naturskyddsföreningen.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder

1. Natur- och trafiknämnden

Natur- och trafiknämnden yttrade sig i samrådsskedet av denna detaljplan, och flera synpunkter har beaktats i granskningskedet.

De två processerna för detaljplan respektive naturreservatsbildning är samordnade, men nämnden menar att ytterligare saker kan göras för att stärka kopplingen mellan de två planerna och därigenom stärka möjligheterna för att båda vinner laga kraft så samtidigt som möjligt.

I miljökonsekvensbeskrivningen föreslås ett antal åtgärder för att minska påverkan på naturmiljön. Dessa är i sig bra men fler kompensationsåtgärder behöver genomföras. Exempel på ytterligare kompensationsåtgärd som skulle vara möjlig är att lägga ut död ved från exploateringsområdet i det angränsande planerade naturreservatet. När det gäller de kumulativa effekterna ser nämnden att det behövs ett helhetsgrepp för bevarande, förstärkning och utveckling av Nackas naturvärden och gröna infrastruktur. Ett första steg skulle exempelvis kunna vara att planera för hållbara spridningssamband i struktur- och översiktsplanen.

Nämnden menar att det i gestaltningsprogrammet bör prövas att förtydliga angöringspunkterna till reservatet samt att det vore önskvärt att viss besöksparkering till reservatet prövas för att fler Nackabor än de närboende ska få tillgång till reservatet. En relativt stor yta har fått beteckningen ”gång”. Nämnden anser att placeringen av stigen från den nya trappan i till naturreservatet behöver anpassas till den rådande topografin och dess placering preciseras på plankartan. Samtliga entréer till naturreservatet bör redovisas på ett likartat sätt på illustrationsplan respektive i översikt i gestaltningsprogram för allmän plats.

Generellt är de två framtagna gestaltningsprogrammen mycket vaga. Gestaltningsprogrammen innehåller många formuleringar som ”bör” och ”om det är möjligt”. Det är i stort sett omöjligt att utifrån dessa formuleringar bilda sig en uppfattning om hur projektet avser att gestalta allmän plats och nämnden anser att handlingarna behöver förtydligas.

Ryssbergen är en fantastisk naturmiljö men knappast en miljö att hänvisa yngre barn till. Terrängen är till stora delar mycket brant och otillgänglig och farlig särskilt för yngre barn. Det finns inte tillgång till någon allmän lekplats inom rekommenderat avstånd (300 m). Nämnden anser därför att detaljplanen behöver kompletteras med en allmän lekplats för åldrarna 0 – 10 år för att uppnå kommunens och Boverkets mål för lek. En möjlig plats är inom den kvartersmark som ligger längst västerut i planområdet.

Vändplatsen på den enskilda lokalgatan är endast utformad för personbilar och med 5,5 meters radie. Vändplatser för bara personbilar ska ha en radie på 6 meter plus 1,5 meter friyta runtom. Gatan kommer troligen att trafikeras med större fordon än personbilar som matleveransfordon till förskola och hushåll, flyttbilar med mera. Nämnden anser att vändplanen är otillräcklig och kan medföra

trafiksäkerhetsproblem med backningsrörelse mot den allmänna huvudgatan. Den allmänna trafiken på huvudgatan föreslås vända norr om vägporten innan anslutningen mot Birkavägen tillkommer. Vändplanen ska dimensioneras för större fordon med radie av 9 meter plus 1,5 meter friyta.

Siktlinjer för in- och utfarter till garagen ska redovisas i trafikutredningen för att säkra god sikt vid dessa platser. Vidare behöver behovet av parkering för besökare till verksamheter redovisas.

Planenheters kommentar. Flera åtgärder för att kompensera minskade naturvärden avses att utföras. Dessa reglerar i exploateringsavtal och planbeskrivningen kompletteras med åtgärderna.

Gestaltningens programmetts formuleringar har setts över och delvis ersätts med gestaltungskrav i exploateringsavtalet. Det har även förtydligats kring entrépunkter till reservatet. Särskild besöksparkering föreslås inte utan samordnas med föreslagen gatuparkering eller kan reserveras i parkeringsgarage. Ytan för naturentré mot Hjässan (gång) föreslås kvarstå för en större yta för att säkra att man vid fortsatt projektering kan hitta den mest terränganpassade lösningen.

Angående lekplats bedömer planenheter inte den västliga naturmarken som lämplig. Den kommer att bestå av vägslänter och ligga nära gatan. De allmänna platserna har medvetet hållits små och lekyta utöver bostadsgårdarna och skogen föreslås inte.

Kvartersgatan kan nyttjas för transporter med mindre transportfordon, därutöver föreslås att leveranser till förskola angör utmed huvudgatan. Angående vändmöjlighet på huvudgatan avses vändplanen i slutet av lokalgatan kunna nyttjas. Den är dimensionerad för större fordon.

För att säkerställa god trafiksäkerhet har hastigheten i kurvan satts till 30 km/h, en hastighet där VGU inte nämner några siktkrav och där fordon antas kunna stanna i tid. Ribuss har fortfarande krav gällande sikt för busstrafiken vilket är 40 m, något som geometrin kan tillåta. Siktlinjer har även studerats för att utreda vilken del av grönytan som kan behållas för att uppnå god sikt i kurvan i huvudgatans västra del.

Angående behovet av parkering för besökare varierar det stort beroende på verksamhet. Planbeskrivningen kompletteras med att parkeringsutredning ska göras i samband med bygglovsprövning.

Inkomna synpunkter från myndigheter och remissinstanser

2. **Länsstyrelsen** bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljö kvalitetsnormer för vatten, frågor som rör säkerhet och risk för olyckor med hänsyn till transporter med farligt gods, drivmedelsförsäljning och översvämning. Länsstyrelsen kan komma att komplettera yttrandet med synpunkter avseende

riksintresse för kommunikationer när Länsstyrelsen tagit del av Trafikverkets yttrande.

Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter rörande naturvärden och artskydd, fornlämningar samt övriga upplysningar.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen har inför granskning kompletterat planbeskrivningen med aktuella uppgifter om vilka vattenförekomster som skulle kunna vara berörda av denna detaljplan. Vidare bedömer kommunen att planen med den föreslagna dagvattenhanteringen kommer att kunna följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Länsstyrelsen konstaterar att det krävs omfattande kompensationsåtgärder för att kunna följa miljö kvalitetsnormerna. Kompensationsåtgärderna behöver säkerställas genom avtal eller beslut innan planen antas, vilket också ska framgå i planbeskrivningen.

Säkerhet

Risker med transport av farligt gods och planerad drivmedelsförsäljning:
Länsstyrelsen bedömer att plankartan inte tillräckligt reglerat riskreducerande åtgärder med hänsyn till riskerna förknippade med planerad drivmedelsförsäljning. Enlig planbeskrivningen och kommunens underlag om riskbedömning av möjliga olyckor (Riskanalys Ryssbergen, Brandskyddslaget 2020-12-21) behövs inga åtgärder, då placeringen med god marginal följer rekommenderade skyddsavstånd, lagar och regler. Länsstyrelsen anser dock att planerad drivmedelsstation fordrar ytterligare reglering i plankartan för att tillgodose behovet av säkerhet.

Enligt figur 3 på sidan 18 i riskanalysen verkar det finnas en markparkering intill drivmedelsstationen. Enligt tabell 3.5 i riskanalysen ska ingen bebyggelse finnas närmare stationen än 60 meter. Plankartan möjliggör dock verksamheter i form av bilverkstad, bilprovning och bilförsäljning samt även elnätstation i samma område som drivmedelsförsäljningen utan några reglerade avståndskrav. Vidare medger plankartan kontor, handel och idrottshall med mera strax intill drivmedelsförsäljningen utan några krav på skyddsåtgärder eller skyddsavstånd.

Planbestämmelse b1, om skydd mot olyckor på Värmdöleden och tillhörande påfartsramp gäller inte verksamheterna, Z2, längst ut i planområdets sydöstra del. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver revidera plankartan så att även denna bebyggelse blir utförd med skydd mot en eventuell olycka på Värmdöleden.

Översvämningsrisk

Länsstyrelsen anser att kommunen inte visat att planförslaget blir lämpligt med hänsyn till översvämningsrisk vid ett skyfall.

I dagvattenutredningen (Ramböll, 2020-12-18) redovisas resultat från en skyfallskartering framtagen 2019. Skyfallskarteringen baseras enligt dagvattenutredningen på en tidigare utformning av planområdet vilken inte stämmer överens med förslaget i granskningshandlingarna. Kommunen behöver redovisa

konsekvenser av skyfall som bygger på aktuellt förslag avseende bebyggelse och höjdsättning, samt vid behov säkerställa nödvändiga åtgärder så att planen blir lämplig för sitt ändamål. Vidare behöver kommunen säkerställa att risken för översvämning utanför planområdet inte ökar vid genomförandet av planförslaget. Översvämningsrisken bör istället minska.

Enligt skyfallskarteringen riskerar stora mängder vatten att samlas i tunneln under väg 222 öster om planområdet. Det kan leda till att räddningstjänsten inte kan ta den vägen in till planområdet. Kommunen behöver säkerställa att räddningstjänsten kan ta sig till planområdet vid skyfall.

Det planeras två nätstationer inom planområdet. Enligt dagvattenutredningen kan vattensamlingar uppstå vid kraftiga regn vid nätstationen i den sydvästra delen av planområdet. Den andra nätstationen öster om planerad bebyggelse placeras där marken lutar kraftigt mot stationen. Kommunen behöver säkerställa att nätstationerna inom planområdet inte översvämmas vid skyfall. Eventuella åtgärder för att undvika översvämning behöver regleras i plankartan.

Rådgivning gällande planens genomförbarhet

För att kunna genomföra ifrågakvarande detaljplan kan det komma att krävas dispenser eller tillstånd enligt annan lagstiftning. Nedan följer en beskrivning av eventuella problemställningar i samband med frågor som rör artskydd och kulturmiljö.

Naturvärden och artskydd

Länsstyrelsen har tidigare lämnat synpunkter på Ryssbergets höga naturvärden och artskydd i samrådsyttrandet. Inför granskningen har kommunen upprättat en miljökonsekvensbeskrivning.

Inledningsvis kan framföras att miljökonsekvensbeskrivningen anger att muntligt plansamråd har hållits med Länsstyrelsen avseende artskydd. Länsstyrelsen vill förtydliga att detta inte utgör det formella samrådet och att samtalet enbart rörde arten mindre hackspett, och inte samtliga arter som omfattas av artskyddsförordningen.

Plangenomförandet innebär negativa konsekvenser i form av förlust av biologisk mångfald, negativ påverkan på grön infrastruktur och försvagning av spridningssamband för gammal barr- och ädellövskog. Kumulativa effekter kan uppstå på grund av att övriga omkringliggande pågående detaljplaner bidrar till att ytterligare försvaga spridningssambanden. I de uppdaterade naturvärdesinventeringarna till granskningen framgår också att branden i Ryssberget 2018 ytterligare har ökat naturvärdena och artrikedomen i området. Även med föreslagna skyddsåtgärder kan detaljplanen komma att medföra stora negativa konsekvenser för naturmiljön. Sett till de höga naturvärdena och den höga biologiska mångfalden med förekomst av flera fridlysta och rödlistade arter, samt att området är viktigt för bevarandet av Nacka-Värmdökilen, kan genomförandet av detaljplanen komma att kräva dispens enligt artskyddsförordningen.

Det framgår inte av planbeskrivningen om samtliga, eller enbart en del av de skyddsåtgärder som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen kommer att genomföras. Länsstyrelsen anser därmed att det finns en osäkerhet kring planens förenlighet med fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen även i denna del. Det behöver framgå om kontinuerlig ekologisk funktionalitet för samtliga arters livsmiljöer som skyddas enligt 4 § artskyddsförordningen upprätthålls under och efter genomförandet av exploateringen. Bland annat bedöms förlusten av bo- och hålträd samt död ved samt den ljusförorening och det buller som uppkommer av planförslaget påverka fåglar och fladdermöss.

Planens genomförande kräver omfattande förändringar av marknivåerna. Området fungerar idag troligtvis som uppsamlingsplats för vatten och skapar både fördröjning och rening av dagvatten från omgivningen. Dagvattenutredningen (Ramböll, 2020-12-18) pekar på ett återstående utredningsbehov avseende effekterna av föreslagna marknivåändringar. Länsstyrelsen anser att planområdets nuvarande karaktär är av stor vikt för hela Ryssbergens vattenhushållning som vid ett genomförande av planen riskerar att bli allvarligt störd. Effekterna befaras därför kunna äventyra naturvärden i det blivande naturreservatet.

I planbeskrivningen anges att frågan om grundvattensänkning ska utredas vidare samt att vattendom kan komma att krävas. Kommunen behöver vara uppmärksam på att genomförandet av detaljplanen kan äventyras om höga naturvärden påverkas negativt av en grundvattensänkning.

Fornlämningar

Inom området finns en fornlämning som hanteras i särskild prövning enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1998:950), KML. Detta beskrivs också i planbeskrivningen. Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen som är en skyddslagstiftning. Det betyder att alla ingrepp som innebär ett borttagande av en fornlämning medför stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. I miljökonsekvensbeskrivningen görs en annan bedömning om värdet av fornlämningen. Länsstyrelsen vill tydliggöra att det är Länsstyrelsen som prövar en fornlämnings art och betydelse i förhållande till ingreppets betydelse och omfattning. Detta görs i samband med en ansökan.

Övriga upplysningar

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. Miljöbalken

Länsstyrelsen vill upplysa om att Riksantikvarieämbetet, som är sektorsmyndighet för kulturmiljövårdens riksintressen, har beslutat om ett förnyat anspråk och därmed en förnyad motiv- och uttryckstext för riksintresset Norra Boo - Vaxholm - Oxdjupet - Lindalssundet [AB 51, 58] även kallad Stockholms farled och inlopp. I såväl planbeskrivning som miljökonsekvensbeskrivning redogörs dock för den uttryckstext som gällde före augusti 2018 men som inte längre är aktuell. Aktuella motiv- och uttryckstexter finns på Riksantikvarieämbetets hemsida och Länsstyrelsens webb för kulturmiljövårdens riksintressen.

Komplettering

Detta är ett kompletterande yttrande över rubricerad detaljplan efter att Länsstyrelsen tagit del av Trafikverkets yttrande daterat den 23 april 2021. Första delyttrandet lämnades av Länsstyrelsen den 26 mars 2021.

Länsstyrelsens bedömning

Yttrandet ska läsas tillsammans med yttrande lämnat den 26 mars 2021. I detta yttrande lämnar Länsstyrelsen synpunkter på planens lämplighet avseende riksintresse för kommunikationer, väg 222.

Om dessa problem kvarstår vid ett antagande kan Länsstyrelsen komma att ta upp planen för prövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Planen kan då komma att upphävas enligt 11 kap. 11 § PBL.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintresse för kommunikationer, väg 222

Detaljplanen omfattar en del av väg 222 och möjliggör en ny vägförbindelse över väg 222 som i sin helhet är av riksintresse för kommunikationer. Vägen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan hindra eller försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningen. Efter att ha tagit del av Trafikverkets granskningsyttrande daterat den 23 april 2021, bedömer Länsstyrelsen att kommunen ännu inte visat att planförslaget säkerställer att riksintresset kan tillgodoses. Länsstyrelsen vidhåller synpunkterna från samrådet att kommunen behöver visa att väg 222 inte översvämmas vid ett skyfall. Ett skyfall kan förutom översvämning öka risken för ras och skred, vilket kan försvåra tillkomsten och nyttjandet av anläggningen och därmed utgöra skada på riksintresset. Stora vattenmängder kan även medföra en negativ påverkan på vägens bärighet och trafiksäkerheten.

Synpunkterna gällande riksintresset har även bäring på de synpunkter som Länsstyrelsen lämnade i granskningsyttrandet daterat den 26 mars 2021 gällande översvämning. När det gäller översvämning behöver kommunen redovisa konsekvenser av skyfall och säkerställa att risken för översvämning utanför planområdet inte ökar vid genomförandet av planen.

Planenhetens kommentar. Kompensationsåtgärder för dagvatten säkerställs genom avtal och beslut innan planen antas. Planbeskrivningen kompletteras i detta avseende. Kommunen avtalar med exploitören att dagvattenåtgärder ska utföras utanför planområdet som kompensation både mot Strömmen och mot Järla sjö.

Plankartan justeras så riskreducerande åtgärder med hänsyn till riskerna förknippade med planerad drivmedelsförsäljning regleras tillräckligt. I plankartan regleras att ett 25 meter brett område ska hållas bebyggelsefritt mellan verksamhetsbyggnad och drivmedelshantering. Lossningsplats får inte placeras närmare verksamhetsbyggnad än 50 meter. Riskutredningen är uppdaterad.

Planbestämmelse b1, om skydd mot olyckor, gäller hur byggnader ska utformas och utrymmas. Plankartan justeras så samtliga byggbara ytor inom verksamhetstomten omfattas.

En skyfallskartering för aktuellt förslag har upprättats efter granskningen. Nödvändiga åtgärder har säkerställts. Att planförslaget inte innebär negativ påverkan på väg 222 som riksintresse för kommunikation har förtydligats. Bestämmelse om att marken för verksamheter ska ha avrinning mot huvudgatan justeras så den omfattar hela verksamhetsytan.

Gällande översvämningsrisken har skyfallskarteringen uppdaterats med aktuell höjdsättning och bebyggelseplacering. Enligt utförd skyfallssimulering bedöms planens principiella utformning ge en tillräckligt acceptabel skyfallssäkring av den nya bebyggelsen, samt att ickeförsämring för befintlig bebyggelse uppnås. Vidare bedöms inga olägenheter inom och utanför planområdet uppstå som skulle innebära påverkan på framkomligheten för räddningstjänsten, där kritiska punkter som Ryssbergstunneln, Värmdöleden och anslutningarna till Griffelvägen beräknas få en framkomlig vattennivå. Planbeskrivningen har kompletterats med utredningens resultat. Befintliga lågpunkter inom planområdet kommer inte att kvarstå. Nödvändiga åtgärder för lämplig skyfallshantering har införts och risken för översvämnning utanför planområdet säkerställs genom marknivåer i plankartan och bestämmelse som anger att verksamhetsytans vatten ska avrinna norrut mot huvudgatan, det vill säga får inte avrinna mot Värmdöleden eller dess ramp. Angående tunneln under väg 222 öster om planområdet kan vatten vid skyfall samlas i tunneln från marken söder om väg 222, Järlahöjden. Den uppdaterade simuleringen bedömer att vattendjupen längs med vägporten under Värmdöleden är opåverkad av planförslaget där maxvattendjupen fortsatt inte överstiger 0,2 m och bedöms därmed som framkomlig även för en framtida situation. Resultaten i den uppdaterade skyfallssimuleringen visar att de två planerade nätstationerna inte riskerar att översvämmas. Det förutsätts att nätstationerna anläggs så att känslig utrustning ligger en bit upp från gatunivån (förslagsvis 0,5 m) för att minimera risken för påverkan, vilket bedöms möjligt vid projektering. Åtgärder för att undvika översvämnning regleras i plankartan genom att föreskrivna markhöjder kompletteras med en höjd även i norra delen av kvartersgatan för att säkerställa avrinning norrut. Bestämmelse finns redan infört att avvattning av verksamhetsytan ska ske norrut mot huvudgatan och inte söderut mot Värmdöledens ramp.

Planenheten har som följd av Länsstyrelsens granskningsyttrande låtit utföra en hydrogeologisk undersökning samt undersöka grundvattenpåverkan ytterligare. Ytterligare utredning kring bohål har utförts.

Planenheten noterar att Länsstyrelsen anser att genomförandet av detaljplanen kan komma att kräva dispens enligt artskyddsförordningen. Artskyddsutredning för fågel och MKB har uppdaterats efter granskningen på grund av domar gällande artskydd.

Med de skyddsåtgärder för framförallt fåglar och fladdermöss som anges i PM Naturvårdsåtgärder, bedöms i den uppdaterade miljökonsekvensbeskrivningen att kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställs. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet. På inrådan av länsstyrelsen har en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken lämnats in till länsstyrelsen, för besked kring artskyddet.

Då planområdet har höga naturvärden behövs en omsorgsfull gestaltning i kanten mellan natur och hus och att förstärkningsåtgärder utanför planområdet genomförs för de värden

som försvinner. PM Naturvårdsåtgärder har upprättats och syftar till att beskriva hur projektet kommer hantera påverkan på områdets naturvärden och skyddade arter och vilka skydds- och kompensationsåtgärder som kommer att genomföras för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion för skyddade arter och för att påverkan på övriga naturvärden ska minimeras. De i PM föreslagna åtgärderna säkras i exploateringsavtal. Bland annat säkerställs att nya boplatser för fladdermöss anläggs och belysningsplan upprättas, träd ska ej avverkas under fåglars häckningstid, holkar sätts upp, gamla träd och död ved sparas. Skyddsåtgärder för mindre hackspett säkerställs utanför planområdet genom att bland annat förstärka befintliga sumpskogsmiljöer. Miljökonsekvensbeskrivningen och planbeskrivningen kompletteras med en redovisning av föreslagna åtgärder.

Ytterligare utredning av effekterna av föreslagna marknivåändringar har utförts (PM hydrogeologi, Ramboll) för att bedöma områdets funktion för vattenhushållning och effekter på naturvärden i det blivande naturreservatet samt risken för grundvattensänkning. Vattenbalansberäkningarna med avseende på våtmarken visar att denna inte kommer påverkas negativt av planerad verksamhet. Vidare anges i utredningen att verksamheten faller under undantagstillståndet med avseende på vattenverksamhet, det vill säga ”det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena”. Utrednings slutsats är att inga naturvärden utanför detaljplaneområdet kommer påverkas negativt med avseende på grund- och ytvattentillgång. Planbeskrivningen och MKB kompletteras avseende ovanstående.

Motiv- och uttryckstext för riksintresset Norra Boo - Vaxholm - Oxdjupet - Lindalssundet [AB 51, 58] även kallad Stockholms farled och inlopp har uppdaterats i planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Efter granskningen har markägaren ansökt om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L2019:507. Lämningen utgjorde enligt Fornsök ett kvartsbrott. Lämningen är registrerad och bedömd som fornlämning. Länsstyrelsen har efter fortsatt analys av området gjort bedömningen att lämningen inte utgör en lagskyddad fornlämning och att det därmed inte krävs något tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen. Under arbetet med att ta fram en undersökningsplan och kostnadsberäkning gjorde tilldelad arkeologisk konsult i samråd med Länsstyrelsen en fördjupad studie kring fornlämningen. Länsstyrelsen meddelade 2021-09-07 att studien har visat att det sannolikt rör sig om en skärpning för fältspat, det vill säga en provyta för eventuell brytning. Flera sådana skärpningar finns i området även utanför fornlämningen. Med all sannolikhet kan dessa härröras till senare delen av 1800-talet eller början av 1900-talet. Länsstyrelsen meddelar att lämningen därmed inte att betrakta som fornlämning. Länsstyrelsen kommer att justera detta i fornminnesregistret (Fornsök). Inga ytterligare arkeologiska åtgärder kommer att krävas. Länsstyrelsen har ur fornlämningssynpunkt därför inga synpunkter till tänkta markåtgärder. MKB och planbeskrivning justeras som följd av Länsstyrelsens meddelande angående lämningen.

3. Trafikverket

Riksintresse för kommunikation - Planförslaget berör Bromma flygplats och väg 222, som är riksintresse för kommunikationer och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningen.

Riksintressena och eventuell påverkan på dessa bör framgå av planbeskrivningen. Riksintresset omfattar samtliga delar av anläggningen och eventuella framtida utbyggnadsbehov. Hänsyn måste också tas till riksintressets influensområden. Trafikverket förutsätter att synpunkter inhämtats från Swedavia i egenskap av ägare av Bromma flygplats.

Trafikverket är väghållare för väg 222 och har nyligen byggt ut första etappen av Trafikplats Kvarnholmen enligt fastställd vägplan. Trafikverket behöver granska och godkänna geotekniska utredningar samt konstruktionsritningar som visar hur anläggningar och markarbeten inom kvartersmark närmast ramp ska konstrueras och underhållas. Detta gäller även för de åtgärder som föreslås i vägporten under väg 222 vid Birkavägens förlängning. Trafikverket behöver få granska ritningar och godkänna dessa innan detaljplaneprocessen fortskrider till antagande. Det behöver även upprättas avtal mellan Nacka kommun och Trafikverket kopplat till detaljplanen innan den går till antagande. Genomförandeavtal och avtal avseende drift och underhåll måste också tas fram. Det kan även krävas tillstånd enligt väglagen.

Utveckling av trafikplats Kvarnholmen

Detaljplanen behöver garantera att behålla tillräckligt med utrymme för att kunna bredda påfartsrampen till trafikplats Kvarnholmen i framtiden. Trafikplats Forum Nacka kommer att stänga för allmän trafik när tunnelbanan öppnas för trafik, vilket innebär att trafiken kommer öka markant i Kvarnholmens trafikplats. På separat översänd sektionsritning "G" finns det två bilder, varav en är med breddad ramp, Trafikverket förespråkar föreslagen kvartersgräns som möjliggör det senare fallet.

Vägport under Värmdöleden

Ur ett markförvaltarperspektiv ser Trafikverket inga hinder att kommunen övertar äganderätten för del av fastigheten Sicklaön 134:21 genom 3D fastighetsbildning. Trafikverket har inga arrenden inom området som kan komma att påverkas. Nacka kommun har servitut för rätt till väg söder om leden. Det ser ut som att inte bara vägporten planläggs för allmän plats, utan även den allmänna vägen i markytan. Det skulle teoretiskt kunna innebära att kommunen löser in inte bara vägporten utan även delar av väg 222. Om syftet är att bara lösa in vägporten är det lämpligare att enbart planlägga denna.

Buller och Luftkvalitet

På plankartan står det enbart att riktvärdena för trafikbuller ska uppnås men inte hur. Bullerutredningen föreslår åtgärder som är svåra att förstå. Det finns inte heller några planlösningar redovisade för de lägenheter som är utsatta för bullernivåer över bullerriktvärdena vid fasad. Det behövs ett förtydligande om vilka skyddsåtgärder som ska användas för att uppnå riktvärdena, vilka även ska säkerställas i plankarta. Det är inte säkerställt i plankartan att områden närmast väg 222 inte ska planeras så att man måste eller vill vistas där då MKN för dygnsmedel- och årsmedelvärde för PM10 överskrids. Området närmast vägen ska inte planeras så att man vill eller måste vistas där MKN överskrids.

På små områden av planområdet bakom kontorsbyggnaden, närmast planerade

bostadsbyggnader, överskrids preciseringarna för dygnsmedel- och årsmedelvärden för PM10 i miljö kvalitetsmålet för Frisk luft. Trafikverket har beslutat att uppnå miljö kvalitetsmålet där människor vistas och där Trafikverket har verksamhetsansvar senast år 2030. Trafikverket önskar dialog om hur miljömålet eftersträvas och ska uppnås i kommunens planering av områden där människor planeras vistas utomhus, och där det finns risk för exponering av luftföroreningar över preciseringarna i miljömålet.

Dagvatten

Vad det gäller dagvattnet så har kommunen antytt i dagvattenutredningen att lokalgatorna ska leda bort stora skyfall. Trafikverkets farhåga är då eftersom påfartsrampen och väg 222 med vägportar ligger lägre än planområdet, och då lokalgatorna kopplas samman med Trafikverkets anläggning. Trafikverket kan inte medge att vattnet leds dit i sådan mängd att skada på väg 222 skulle kunna uppstå.

Planenhetens kommentar. Planbeskrivningen redovisar riksintressena för kommunikation. Planbeskrivningen kompletteras kring att förslaget inte bedöms utgöra påtaglig skada på riksintresset för flyget. Synpunkter har inhämtats från Swedavia som inte har något att erinra. Luftfartsverket har utfört flyghinderanalys utan anmärkning.

Kompletterande underlag kring konstruktion av zonen utmed Värmdöleden har tagits fram inför antagande. Trafikverket har givits möjlighet att granska och godkänna geotekniska utredningar samt konstruktionsritningar. Detta gäller även för de åtgärder som föreslås i vägporten under väg 222 vid Birkavägens förlängning. Kommunen ser inte behov av avtal i detta skede utan önskar dialog i senare skede.

Tillräckligt utrymme för att kunna bredda påfartsrampen till trafikplats Kvarnholmen ges i detaljplanen i enlighet med det förslag Trafikverket förordar.

Kommunens avsikt är inte att lösa in befintlig väg 222 ovanför vägporten i väster. Planenheten bedömer att plankartan inte behöver ändras. Vilka delar av Trafikverkets fastighet som eventuellt överläts till kommunen hanteras i samråd med Trafikverket.

Planenheten bedömer att bestämmelser för buller är tillräckligt reglerat i plankartan. Planbeskrivning kompletteras med hur goda bullernivåer kan uppnås för bostäderna.

Områden närmast väg 222 avses inte för stadigvarande vistelse. Marken ska inte planeras så att människor väljer att vistas där. Planförslaget utvecklas kring detta och bestämmelse införs.

Kommunen är positiv till att föra en dialog med Trafikverket om miljö kvalitetsmålen där människor vistas och där Trafikverket har verksamhetsansvar.

Gällande skyfall mot rampen görs en uppdaterad skyfallsutredning med simulering av flöden. Plankartan reglerar att verksamhetsytan ska avrinna mot huvudgatan, det vill säga inte mot Värmdöleden och rampen. Vatten avses ledas via lokalgator ut mot naturmarken i norr samt via huvudgatan åt öster och väster. Avrinning ska inte kunna ske mot Värmdöleden eller rampen. Enligt utförd skyfallssimulering bedöms planens principiella

utformning ge en tillräckligt acceptabel skyfallssäkring av den nya bebyggelsen, samt att ickeförsämring för befintlig bebyggelse uppnås. Vidare bedöms inga olägenheter inom och utanför planområdet uppstå som skulle innebära påverkan på framkomligheten för räddningstjänsten, där kritiska punkter som Ryssbergstunneln, Värmdöleden och anslutningarna till Griffelvägen beräknas få en framkomlig vattennivå. Se även kommentar till Länsstyrelsen ovan.

4. Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun

Planfrågor som berör Lantmäterimyndighetens kommande arbete
Lantmäterimyndighetens arbetsuppgifter, efter det att planen har vunnit laga kraft, är att med stöd av detaljplanen avstycka föreslagna tomtplatser och inrätta gemensamhetsanläggningar.

De avtalsservitut som enligt sida 63 ska förnyas, är redan förnyade och finns i fastighetsregistret. Vid avstyckning av fastigheten kommer de servituten att fördelas till de styckningslotterna som berörs.

Grundkartan behöver uppdateras.

Planens kommentar. Planbeskrivningen har justerats gällande avtalsservitut. Grundkartan har uppdaterats.

5. Region Stockholm, trafikförvaltningen

Yttrandet lämnas tillsammans med Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, Region Stockholm.

Kollektivtrafikförsörjning av Ryssbergen

Planförslaget för Ryssbergen innebär att kriterierna för kollektivtrafik till ett nytt område uppfylls enligt trafikförvaltningens riktlinjer. Enligt gällande riktlinje Planering av kollektivtrafiken i Stockholms län är det motiverat med kollektivtrafik om minst 100 bostäder är färdigställda. När detta är uppfyllt i Ryssbergen bedöms det lämpligt att trafikera området. För att Ryssbergen ska kunna trafikförsörjas behöver framkomligheten för kollektivtrafiken säkerställas enligt nu gällande riktlinje Utformning av infrastruktur med hänsyn till busstrafik vad gäller gatubredder, kurvor, lutningar och fria höjder etc. Efter granskning av PM Trafik och gata är bedömningen att riktlinjerna inte uppfylls. Trafikförvaltningen är öppna för en fortsatt dialog om en utformning som möjliggör trafikering med buss. Detta gäller såväl inom planområdet som utanför, om det är genomgående kollektivtrafik som planeras.

Möjliga trafikeringalternativ för Ryssbergen är att det finns värdmöjligheter för buss längs med huvudgatan inom planområdet, alternativt att det finns en anslutning ned mot Birkavägen samt att Birkavägen erhåller en framkomlig och godkänd standard, ned till Järla station. För att Ryssbergen ska kunna kopplas samman med tunnelbanan vid Järla (dit efterfrågan antas vara störst) behöver värdmöjligheter och hållplats finnas i nära anslutning till Järla. Om goda möjligheter att kollektivtrafikförsörja Ryssbergen längs huvudgatan saknas är ett alternativ att

arbeta med gång- och cykelkopplingar till befintlig kollektivtrafik vid Griffelvägen och befintlig hållplats Nacka gymnasium söder om Värmdöleden.

För att säkerställa god framkomlighet för kollektivtrafiken längs huvudgatan i området föredras en annan hållplatstyp än timglashållplats. Timglashållplats är inte en lämplig utformning över en viss turtäthet eftersom det då riskerar att bildas en flaskhals för kollektivtrafiken som påverkar framkomligheten negativt. Eftersom antalet boende och verksamma i området inte är fastslaget i planförslaget behöver möjligheten att kunna utöka turtätheten finnas.

Tillgänglighet till Ryssbergens föreslagna naturreservat

Att planförslaget säkerställer entréer till det föreslagna naturreservatet är positivt då det gör att tillgängligheten för allmänheten tillgodoses. Att planförslaget möjliggör tillgängligheten till naturreservatet med kollektivtrafik är önskvärt.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar att kriterierna för kollektivtrafik till ett nytt område uppfylls enligt trafikförvaltningens riktlinjer.

Gällande framkomligheten för kollektivtrafiken och uppfyllande av trafikförvaltningens riktlinjer kan vissa förbättringar göras inför genomförande av gatan. Timglashållplats är en möjlig lösning, men låses inte i detaljplanen. Utformningen av kurvan i väster har studerats och kan vid genomförandet justeras något så en större överensstämmelse med riktlinjerna kan uppnås, till exempel genom en minskad möbleringszon. Nivåskillnaderna gör dock att en fullständig överensstämmelse inte kan klaras. Dialog har även förts med trafikförvaltningen efter granskningsskedet av detaljplanen om justering på Birkavägen, vilken dock ligger utanför denna detaljplan. Ytterligare samordning bör ske i genomförandeskedet.

6. Nacka energi

Inom planområdet saknas eldistributionsnät. Befintligt kabelstråk finns i Kvarnholmsvägen genom tunneln till Kvarnholmen.

Elförsörjningen till detta område kräver att Nacka Energi får tillgång till mark (10 x 10 m) inom området för uppförande av två transformatorstationer. Vid beräkning av antal stationer förutsätter de att fastigheterna värms med fjärrvärme. En fastighet med stort effektbehov kan innebära att ytterligare en eller flera stationer måste rymmas inom fastigheten.

Förslag på inom vilka områden E-området bör vara placerat framgår av plankartan i granskningshandlingen. Nacka energi bifogar Allmän beskrivning avseende 12-24/0,4 kV nätstation med placering i tätbebyggt område. Måttuppgifter och exempel på utseende av transformatorstation enligt Nacka energis standard framgår av standardens bilaga 2. Vill exploitören/kommunen ha ett avvikande utseende eller en utformning utöver standard (exempelvis inhyst) så bekostas detta av exploitören.

Med hänvisning till att Strålskyddsmyndigheten rekommenderar att myndigheter vidtar de försiktighetsmått som behövs i fråga om lågfrekventa och magnetiska fält vid samhällsplanering förordar Nacka energi att transformatorstationerna placeras utomhus. Vid eventuella hinder för placering utomhus kan stationen inhysas i en

fastighet. Detta förutsatt att det i stationens omedelbara närhet inte finns bostäder eller annan verksamhet där personer vistas stadigvarande. Stationen måste placeras i markplan vid yttervägg med serviceutrymme utanför. I undantagsfall i garage vid yttervägg max en våning ned med transportväg för transformatorerna.

Nacka energi framför att utrymme ska tillhandahållas kostnadsfritt för all framtid och separat avtal ska tecknas för detta. Nacka Energi måste få tillträde till stationen dygnet runt.

Vid inhytt station ansvarar exploatören för att brandskyddsbeskrivningen även omfattar stationen i fastigheten.

Övrigt

Schakt för elkablar inom exploateringsområdet bekostas av exploatören, Nacka Energi bekostar kabeldragning och montering av eldistributionsanläggningar. Utanför exploateringsområdet ansvarar och ombesörjer Nacka Energi alla arbeten för sina delar. Elkablar för matande elnät skall förläggas i mark, rör förläggs endast vid väggomgång. Träd eller övrig byggnation får inte förekomma över eller intill elkabelstråk. Arbeten invid befintliga elkablar måste göras i samråd med Nacka Energi. Kontakt skall ske i god tid. Nacka energi hänvisar även till bilaga till yttrandet; 'Riktlinjer för sprängning intill elanläggning'. Om kabelfel uppstår i samband med arbeten i projektet kommer skadeståndstrappa att tillämpas. Nacka energi hänvisar till 'Skadestånd' som visar 2019 års prisnivå enligt yttrandets bilaga 6.

Stationen öster om området vid Kvarnholmsvägen får inte utsättas för sättningar eller vibrationer som kan skada byggnad och den elektriska utrustningen. Nacka energi bifogar 'Riktlinjer för sprängning intill elanläggning'. Normalt tecknas genomförandavtal och avtal om anslutningsavgifter med exploatören innan byggstart sker.

Tillfälliga anläggningar, ändring av befintliga anläggningar
Flyttning eller ändring av befintliga anläggningar såsom kablar, transformatorstationer och tillfälliga anläggningar som byggström bekostas av exploatören. Beställning skall ske skriftligt i god tid.

Planenhetens kommentar. Informationen noteras. Föreslagna lägen för E-områden har stämts av med Nacka energi inför granskningen.

7. Nacka vatten och avfall

VA

Underlag saknas för utformning av VA-systemet.

Planbeskrivningen

Det framgår inte tydligt att kommunens riktlinjer för dagvattenhantering ska följas. En bilaga till exploateringsavtalet där förhållandet mellan exploatören och NVOA regleras ska tas fram. Sid 49: Anslutningsavgift för VA debiteras när förbindelsepunkt är upprättad och meddelad till fastighetsägaren.

Plankarta

U-område för befintlig spillvattentunnel saknas. Ett skyddsavstånd på 10 meter runt tunneln behövs. Om u-området i östra lokalgatan ska innehålla kommunalt VA ska det vara minst 6 meter brett. NVOA framför att det inte är deras ansvarsområde men noterar ändå att med föreslagen höjdsättning leds skyfallet från den allmänna huvudgatan via lokalgata 2 som då blir en skyfallsgata. Detta borde därför anges i plankartan.

Avfall

I planbeskrivningen anges att avfall kan hämtas antingen i nedsänkta kärl eller med traditionell hämtning i miljörum. Plats på kvarteretsmark mellan byggnaderna och gatan ser ut att finnas. En rekommendation är att planera för nedsänkta kärl för rest- och matavfall och miljörum för övrig sortering av förpackningar, tidningar och övrigt avfall.

Planenhetens kommentar. Planbeskrivningen har kompletterats med att kommunens riktlinjer för dagvattenhantering ska följas.

Förhållandet mellan exploatören och NVOA regleras vid behov i exploateringsavtalet.

Planbeskrivningen har justerats angående anslutningsavgift för VA.

Angående befintlig spillvattentunnel finns bestämmelse om lägsta schaktningsnivå med mera (b4) istället för u-område. U-området i östra gatan breddas till 6 meter.

Planenheten bedömer att en särskild bestämmelse för skyfallsgata inte behövs i plankartan. Skyfall avses dock hanteras på kvarteretsgatan. Se även planenhetens kommentar till Länsstyrelsen ovan.

8. Skanova

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen.

Planenhetens kommentar. Informationen noteras.

9. Stockholm exergi

Fjärrvärme/Fjärrkyla: Inga nya synpunkter från tidigare kommentarer.

Planenhetens kommentar. Informationen noteras.

10. Södertörns brandförsvarsförbund

Södertörns brandförsvarsförbund har inte något ytterligare att tillägga ur brand- och säkerhetssynpunkt utöver vad som redan beskrivits i granskningshandlingarna.

Planenhetens kommentar. Informationen noteras.

11. Naturskyddsföreningen, Nacka

Naturskyddsföreningen framför att hushöjderna har sänkts från 16 till 10 våningar och byggnader föreslås inte längre i östra delen av branten upp mot naturhöjden Hjässan. Nacka kommun bedömer nu att detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Artskyddsutredningar har gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats. Denna gång har Callunas naturvärdesinventering och insektsinventering använts som underlag vilket är bra. Ändringarna föranleder inte Naturskyddsföreningen i Nacka att ändra syn på detaljplanen utan de avstyrker planförslaget i sin helhet. Om Nacka kommun menar allvar med sina miljöambitioner avbryter man planarbetet och hänvisar till de stora negativa konsekvenserna för natur och miljö. Denna detaljplan måste ses som den absolut värsta i natur- och miljöhänseende i Nacka sedan exploateringen av Tollareområdet.

Att en del av Ryssbergen blir naturreservat ser föreningen inte som någon som helst kompensation för att detaljplanen tar i anspråk en betydande del av Ryssbergen. Nacka kommun framhåller att detaljplanen är en förutsättning för naturreservatet. I så fall är det bättre att avstå naturreservat. Om kommunen använder sitt planmonopol och inte tillåter någon bebyggelse i Ryssbergen bevaras området som det är. Markägarna kan inte göra något annat med området. Skogsbruk är inte möjligt i området då det mesta är impedimentmark. Den norra delen, det som nu planeras som naturreservat, är till stor del redan skyddad av strandskyddet och möjlighet till upphävande är obefintlig.

Nacka kommun har till granskningen ändrat sig gällande bedömningen om planen kan antas ha en betydande miljöpåverkan. Detta borde ha varit uppenbart från början. Nu finns en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättad. Det är bra men tyvärr har den stora brister och är delvis tendentiöst skriven. Även om den beskriver att detaljplanen får stor negativ påverkan på naturvärdena finns det flera tveksamheter och felaktigheter i MKB:n.

I planbeskrivningen på sid 15 står att: Planförslaget bygger på idén om att i första hand bebygga delar av Ryssbergen som idag har lägre rekreativvärden på grund av bullerstörningar från Värmdöleden. Detta är en felaktig beskrivning av verkligheten. Det är korrekt att bullernivåerna är högre i denna del av Ryssbergen men det innebär inte per automatik att området har lägre rekreativvärden. I miljöredovisningen konstateras att planförslaget bedöms innebära negativa konsekvenser för friluftsliv och rekreation ur ett allmänt intresse då Ryssbergens lättillgängliga, mer låglänta och plana skogsområden tas i anspråk. Det är anmärkningsvärt att ett sådant uppenbart felaktigt påstående återfinns redan i den första meningen i avsnittet om planidén.

De miljöaspekter som behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen är Landskapsbild och kulturmiljö, Naturmiljö, Riksintresse kommunikation, Risk och Arkeologi. Däremot anses påverkan på ytvatten/dagvatten, miljö kvalitetsnormer för luft och rekreativvärden inte vara en betydande miljöpåverkan. Samtliga dessa områden anser Naturskyddsföreningen i Nacka borde ingå i MKB:n. Detaljplanen får långtgående konsekvenser för rekreation och friluftsliv genom att den mest lättillgängliga, plana och använda delen av Ryssbergen försvinner om planförslaget

genomförs. Om en detaljplan riskerar att överskrida miljö kvalitetsnormer bör även det behandlas i MKB:n. Vi utvecklar detta längre fram i detta remissvar.

Miljökonsekvensbeskrivningens alternativredovisning är bristfällig

Enligt 7§ 6 kap. MB ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en ”redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd.” I Naturvårdsverkets ”Handbok om allmänna råd om miljöbedömning av planer och program” kan man läsa att ”identifiera/utveckla, beskriva och bedöma alternativ kan beskrivas som själva kärnan i miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör kärnan i miljöbedömningen. Arbetet med alternativ utgör således en viktig faktor för att själva syftet med miljöbedömningar ska kunna nås (Europeiska kommissionen 2004 s. 27, se avsnitt 1.1 ovan.” Det står också ”man bör eftersträva alternativ som vid genomförandet inte medför betydande miljöpåverkan men som innebär att syftet med planen eller programmet kan uppnås”. Vidare uttrycks det att alternativredovisningar är själva kärnan i MKB:n.

I MKB:n anges att ”Detaljplanens syfte är att möjliggöra bostäder, verksamheter och förskola i enlighet med planprogrammet för Centrala Nacka.” Syftet med en detaljplan bör enligt Naturvårdsverkets allmänna råd för miljöbedömningar av planer och program inte vara ”så snävt formulerat att det bara finns ett rimligt alternativ eller att möjligheten att utveckla alternativ är kraftigt begränsad.” Som syftet är uttryckt i detaljplanen för Ryssbergen ska planen möjliggöra byggnation i enlighet med planprogrammet för centrala Nacka. I MKB:n sägs att i detaljplaneprogrammet för centrala Nacka pekas delar av Ryssbergen ut som lämpligt för ny bebyggelse.

I planprogrammet för centrala Nacka anges att ”enligt översiktsplanen ska eventuell ny bebyggelse utredas i samband med naturreservatsbildningen.”

Det är inte samma sak som att peka ut området som lämpligt för bebyggelse. Frågan om eventuell ny bebyggelse ska utredas står det. Inför detaljplaneprogrammet var visserligen Ryssbergens höga naturvärden kända men inte i detalj utredda liksom vilka konsekvenser en exploatering av området skulle få. Utredningar om områdets lämplighet för bebyggelse har gjorts nu under arbetet med detaljplanen. Det är först nu en seriös prövning av områdets lämplighet för bebyggelse kan göras. Därför måste en seriös alternativredovisning göras i MKB:n som innebär att man lyfter blicken utanför planområdet. Det finns inom området för detaljplaneprogrammet för centrala Nacka möjligheter att förlägga den tänkta bebyggelsen på t.ex. ICA Maxi-fastigheten. Något Naturskyddsföreningen framförde under samrådet. ICA-Maxi-fastigheten ska enligt planprogrammet för centrala Nacka byggas med verksamheter och bostäder, men ligger av någon anledning i den sista etappen av genomförandet av planprogrammet. Den typen av alternativgenerering bör finnas i MKB:n.

Om syftet med detaljplanen tolkas som att det är bara bebyggelse på den nu aktuella platsen som kan uppfylla syftet är det formulerat på ett felaktigt sätt vilket hindrar alternativgenerering och därmed hindrar syftet med hela miljöbedömningsprocessen.

Att avfärda alternativ till föreslagen exploatering som nu görs i den aktuella MKB:n är inte seriöst och strider mot syftena med en MKB.

Naturvärden och ekosystemtjänster

Ryssbergen är en till stora delar orörd urskog med mycket höga naturvärden centralt belägen på Sicklaön. Kombinationen av dess närhet till innerstaden och den orörda trolska miljön gör Ryssbergen unik. De biologiska värdena är utmärkande jämfört med många andra skogar i Stockholms län och nationellt. Både gamla träd och död ved är en bristvara i Sveriges hårt brukade skogar och detta finns det gott om i Ryssbergen.

Planområdet består av en variationsrik talldominerad barrnaturskog med både en fuktsänka med ett påtagligt inslag av lövträd, hållmarkstallskog samt nu även brandpåverkad hållmarkstallskog i den västra delen av planområdet efter branden den 15 juni 2018.

Stora delar av det planerade exploateringsområdet har konstaterats ha högt eller högsta naturvärde. 31 naturvårdsintressanta arter har observerats i exploateringsområdet. 11 av dessa är rödlistade. Flertalet naturvårdsarter är knutna till gammal tall (tallticka, grovticka, vintertagging, motaggsvamp, blomkålssvamp) eller död ved av tall (spillkråka, åttafläckig praktbagge, flagellkvastmossa), men några är beroende av lövträd och död ved av lövträd exempelvis ekticka, jättesvampmal och aspvedgnagare.

Skogsmarken inom planområdet har högt bevarandevärde enligt den naturvärdesinventering enligt SIS-standard som gjordes av Calluna 2016 och med en kompletterande insektsinventering 2017. Enligt den inventeringen har delar av planområdet klassats som högsta naturvärde, vilket motsvarar naturområden av nationellt och internationellt värde och stora delar har klassats som högt naturvärde, vilket motsvarar naturområden med regionalt värde. Stora delar av planområdet klassas dessutom som Natura 2000 naturtypen västlig taiga, viken är en hotad och därmed särskilt skyddsvärd naturtyp enligt EU:s habitatnätverk Natura 2000.

I Ryssbergen finns en ovanligt stor mängd gamla träd och död ved jämfört med andra skogar i Stockholms län och nationellt. Enligt den inventering som ÅF gjorde 2015 identifierades totalt 237 stycken värdeelement inom planområdet.

Värdeelementen som identifierades var främst tallar i form av grov liggande död ved, gamla grova träd eller grov stående död ved. Även block, lodytor och småvatten identifierades inom planområdet. Mängden död ved har dessutom ökat markant i och med branden den 15 juni 2018, som bland annat påverkade de västra delarna av planområdet.

Förutom de höga biologiska värdena, som borde vara anledning nog att bevara området, är planområdet relativt plant och lättillgängligt och används till rekreation i form av promenader, orientering, blåbärsplockning, lek med mera. Övriga ekosystemtjänster som området ger är: dagvattenhantering med möjlighet till infiltration i ett i övrigt bergrikt och hårdgjort område, luftrening,

temperaturreglering, kolinlagring och bullerdämpning. Alla dessa värden kommer att försvinna eller minska i och med de nuvarande planerna och många av dessa värden är oersättliga.

Branden den 15 juni 2018 har ökat Ryssbergen och planområdets naturvärden

Den 15 juni 2018 brann ca 7 ha av skogen i Ryssbergen i tre separata områden. Ett av de tre brandområdena berör skogen i planområdets västra del. Den brunna skogen ger ytterligare naturvärden till Ryssbergen. Att skog brinner är något helt naturligt och till och med nödvändigt för skogens liv. Många arter är direkt beroende av skogsbrand för sin överlevnad och ännu fler gynnas av skogsbrand. På Nacka kommuns uppdrag har Calluna AB under 2018 och 2019 genomfört insektsinventeringar i brandområdena för att ta reda på vilka arter som tillkommit efter branden.

I Underlag Brandinsekter, Calluna AB, kan man läsa följande: ”Trots att en relativt stor del av fångsten under 2018 gick förlorad och att inventeringen kom igång relativt sent på säsongen, så gjordes flera intressanta fynd under inventeringens första del. Intressant är att se att flera av de typiska brandberoende arterna, exempelvis sotsvart praktbagge *Melanophila acuminata*, liten brandlöpare *Sericoda quadripunctata* samt fuktbaggen *Henoticus serratus*, dök upp i området redan under 2018.” Vidare sägs att: ”Under inventeringen 2019 hittades även ytterligare brandberoende arter, såsom brandsvartlöpare *Pterostichus quadriveolatus* och åsryggbaggen *Arrhenopeplus tesserula*. Dessa brandspecialister kommer troligen att kunna yngla rikligt i området under de närmaste 4–5 åren, innan de försvinner och ersätts av andra arter (Wikars 1992).”

Inventeringen av brandinsekter gav också fynd av den sällsynta skalbaggen ragghornig kamklobagge (VU). Enligt rapporten har denna art: ”endast påträffats på några få lokaler i Sverige, främst på Gotska sandön, men fynd finns även från östra Småland, Ångermanland, Närke och Stockholms län (Tyresta nationalpark och Värmdö kommun). De lokaler där arten har hittats på hyser ofta mycket höga naturvärden.”

Samtliga områden som brann i Ryssbergen är alla viktiga för att kunna erbjuda brandgynnade och brandberoende arter livsmöjligheter. Det blir i detta perspektiv än mer olämpligt att exploatera Ryssbergen. Fynden av ragghornig kamklobagge visar vilken ovanlig och speciell miljö Ryssbergen är. Även om den arten inte påträffats i själva planområdet innebär detaljplanen att ytan lämplig livsmiljö minskar för den och för många andra arter.

Ryssbergen är extra känsligt för störningar genom sitt läge

I Underlag Brandinsekter, Calluna AB, förs ett intressant resonemang om Ryssbergens känslighet: ”Insektpopulationerna i Ryssbergen är känsliga för förändringar, eftersom Ryssbergen ligger relativt isolerat i landskapet och hela området omges av antingen vatten eller bebyggelse och stora vägar (Johansson et al. 2018). Det isolerade läget i kombination med den begränsade arealen (ca 30 ha) gör även Ryssbergen mycket känsligt för påverkan från ett flertal faktorer, exempelvis från kanteffekter (Ewers & Didham 2008) eller från antropogena störningar,

exempelvis buller (Bunkley et al. 2017) och ljusföroreningar (Owens & Lewis 2018).”

Resonmenaget gäller i lika hög grad för mossor, lavar och svampar. Det kan inte nog understrykas att ska Ryssbergen även i framtiden kunna hysa den stora biologiska mångfald som finns där idag får inte skogen minska i omfattning. I synnerhet om man tar i beaktande den pågående och kommande exploateringen på centrala Nacka som innebär ytterligare förluster av biologiskt värdefulla skogsområden. Ryssbergen kommer också att bli än mer isolerat från andra större grönområden, som Nyckelviken, i och med den planerade byggnationen i centrala Nacka.

Ytterligare rödlistade arter funna i Ryssbergen

Under 2020 har Naturskyddsföreningen i Nacka observerat att den rödlistade kolflarnlaven växer på ett flertal tallar inom planområdet. Den är rödlistad som Nära hotad och enligt artdatabanken är ”Avverkning av tallskog av naturskogskaraktär med spår av återkommande bränder är ett hot.”

Vi har även påträffat den rödlistade svampen vintertagging (NT) i planområdet. I september 2019 arrangerade Naturskyddsföreningen och Nätverket Rädta Ryssbergen en bioblitz i Ryssbergen och då hördes mindre hackspett (NT) i planområdet.

Felaktig karta i miljökonsekvensbeskrivningen

I MKB:n på sidan 42 finns en karta över naturvårdsarter och skyddade arter i planområdet, figur 22. Det är otydligt vad kartan egentligen visar. Är det samtliga fynd av naturvårdsarter och skyddade arter i planområdet? I så fall är kartan kraftigt missvisande då det finns betydligt fler fynd av naturvårdsarter från planområdet. Från insektsinventeringen saknas en rödlistad art skarptandad barkborre (NT). Det finns också en observation av duvhök (NT) i artportalen från planområdet. Ett antal av skogsstyrelsens signalarter förekommer i planområdet. Dessa är naturvårdsarter men redovisas inte på kartan. Exempel på arter är flagellkvastmossa, blåmossa, rävticka, grovticka, jättesvampmal m.fl.

Utöver det har även motaggsvamp (NT) påträffats i planområdet i den del av skogen som brunnit men den observationen verkar inte finnas i artportalen. Genom att kartan inte visar vad den säger sig visa, naturvårdsarter och skyddade arter, är den missvisande och man riskerar att underskatta detaljplanens påverkan på den biologiska mångfalden.

Konsekvenser för naturvärdena

Enligt vår uppfattning är det uppenbart att konsekvenserna av exploateringen enligt planförslaget innebär att irreparabla förluster av höga naturvärden går förlorade för all framtid och dessa förluster kan inte kompenseras. 500-årig urskog kan inte ersättas. Arterna ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd och ekosystemens kapacitet ska inte minskas och då hjälper det inte med att kompensera förlusten av urskog med faunadepåer och gröna tak exempelvis.

Större delen av Ryssbergen är klassad som naturvärdesklass 1 eller 2.

Naturvärdesklass 1 beskrivs i standard för naturvärdesinventeringar på följande sätt:

Störst positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Naturvärdesklass 2 beskrivs som följande: Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att ”Planförslaget bedöms sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för områdets naturvärden då delar av ett naturvärdesobjekt med högsta naturvärde (klass 1) försvinner och flera objekt med högt naturvärde (klass 2) helt eller delvis försvinner. Då dessa naturvärdesobjekt utgör livsmiljö för många arter och då många arter är ytkrävande kan detta på sikt innebära förlust av biologisk mångfald.”

Nacka kommun har redan förstört stora delar av skogsområdet Ryssbergen när Värmdöleden byggdes på 1960-talet och nyligen försvann ytterligare ca en hektar när Svindersviksbron och tunneln byggdes. Sakta men säkert tar kommunen del efter del av denna ovärderliga resurs och naggar Ryssbergen i kanten genom resonemanget: ”vi kan lika gärna fortsätta att ta lite när vi ändå börjat, området är ju så stort ändå. Vi tar ju så lite, det mesta är ju kvar ändå.” Men politikerna har inte kunskapen att avgöra hur mycket av detta naggande som naturen tål. För alla livsmiljöer finns tröskelvärden där även små förluster av yta kan orsaka dramatiska förluster av antalet arter. I slutändan har man försvagat populationer och ekologiska samband så mycket att man förstör arternas möjligheter till överlevnad på sikt. Dessutom påverkar exploateringsplanerna den kvarvarande skogen negativt genom beskuggning även med ett sänkt våningstal.

Beskuggning fortfarande ett problem

Precis norr om planområdet finns idag en solexponerad och öppen berghäll med solbelysta gamla tallar och en stor mängd solbelyst död ved. Många arter är beroende av denna miljö med gott om solbelysta träd och död ved. Dessa arter kommer att påverkas negativt om planen genomförs på grund av de skuggande höghusen precis söder om detta område och man förlorar därmed stora naturvärden även fast detta område skyddas. Detta tas också upp i MKB:n: Solstudier (ÅWL, 2020) visar att viss beskuggning kommer att ske även utanför planområdet under vissa tider.

Ökat slitage när naturmarken krymper

Även det ökade slitaget på den kvarvarande skogsmarken utanför planområdet är mycket negativt för naturvärden och arter. I MKB:n sägs att ”Minskad naturyta i Ryssbergen och ökad mängd boende kommer även innebära större slitage på den natur som återstår.”

I kombination med ökade nivåer av näringsämnen och tungmetaller som inte kan tas om hand vid skyfall och som kommer att rinna och infiltreras i skogsmarken norr om exploateringsområdet på sin väg ned mot Svindersviken, kan ytterligare arter påverkas negativt. Allt detta ger en stor negativ påverkan på den kvarvarande skogsmarken utanför planområdet och detta skapar tillsammans förluster av naturvärden och en sårbarhet i den del av skogen som får stå kvar.

Felaktigt påstående om positiva effekter av bullerminskning

Skogsmarken inom planområdet fungerar också som en skyddande buffertzona, för den resterande delen av skogen i Ryssbergen, som minskar buller, luftföroreningar och ljusföroreningar från Värmdöleden och Nacka stad. Den utgör också en framtida resurs för utvecklande av ännu högre naturvärden (ifall skogen bevaras och får stå kvar orörd). I planhandlingarna inklusive MKB:n förklaras att den planerade bebyggelsen kommer att fungera som en bullerskärm gentemot resten av skogen i Ryssbergen och detta framställs som något positivt för både människor och naturen. Detta är inget annat än falska påståenden för att få exploateringsplanerna att framstå som något positivt. Det mesta av skogen norr om exploateringsområdet ligger i slutningen ned mot vattnet och är därför redan skyddat från motorvägsbullret av berget. Övriga delar ligger så nära den planerade bebyggelsen att ljud från vägar, verksamheter och bostäder i planområdet sannolikt kommer att vara mer störande än vad motorvägen är idag. Om man absolut vill minska trafikbullret i Ryssbergen så vore ett bullerplank en mycket bättre lösning än att exploatera området. Man måste väga den negativa förlusten av skog och natur mot den eventuella positiva effekten av minskade bullernivåer och göra en helhetsbedömning. Att bara lyfta en enskild aspekt som minskade bullernivåer och säga att det är positivt utan att samtidigt bedöma helheten leder till felaktiga slutsatser och beslutsfattare kan peka på dessa missvisande slutsatser och gömma sig bakom dem och framställa planen som bättre än vad den är.

Minskade bullernivåer är positivt för framförallt fåglar och människor men för en stor del av de skyddsvärda arterna (svampar, insekter, mossor m.m.) i Ryssbergen utgör buller inget problem. Däremot är förlust av livsmiljöer ett problem för alla arter i Ryssbergen, inklusive fåglar. Att lyfta ut sänkta bullernivåer och skriva att det är positivt utan att samtidigt säga att exploateringen som helhet är negativ för alla arter i Ryssbergen ger en falsk positiv bild av planförslaget. Dessutom är det ett felaktigt påstående eftersom bullret kommer att kvarstå i huvuddelen av naturområdet. Buller från Värmdöleden och trafikplatsen kommer in på båda sidor om verksamhetsbyggnaden. Detta anser naturskyddsföreningen vara en stor brist i MKB:n.

Tydliga slutsatser av samtliga naturinventeringar vilka kommunen ignorerar

Callunas slutsats efter naturvärdesinventeringen enligt SIS standard inklusive en insektsinventering 2016 och 2017 är att Ryssbergen bör bevaras i sin helhet. ÅF:s slutsats efter inventeringen av värdeelement 2015 lyder: Inventeringsområdet (planområdet) håller så pass höga naturvärden och bidrar till Ryssbergens helhetsvärde som sammanhängande område med barrskogsnatur att en exploatering inom inventeringsområdet inte är att rekommendera. Även Pro Natura har gjort en inventering av Ryssbergen 2008 och kommit fram till samma slutsats. Faktum är att samtliga studier och utredningar som gjorts i samband med exploateringsplaner och den pågående naturreservatsutredningen har dragit slutsatsen att Ryssbergen bör bevaras i sin helhet. Trots dessa rekommendationer och de konstaterat höga naturvärdena väljer Nacka kommun att fortsätta planera för bebyggelse.

Regional och kommunal grönstruktur påverkas negativt

Länsstyrelserna fick 2015 i uppdrag av regeringen att ta fram handlingsplaner för den gröna infrastrukturen. I handlingsplanen sägs att: ”En fungerande grön infrastruktur är avgörande för den biologiska mångfalden, ekosystemtjänsterna och ekosystemens motståndskraft exempelvis vid klimatförändringar.” Vidare framgår där att: ”En fungerande grön infrastruktur är en förutsättning för vissa ekosystemtjänster som pollinering eller vattenrening.” Att det utgått ett regeringsuppdrag om grön infrastruktur visar vilken dignitet frågan har fått. Insikten om att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna inte kan klaras utan att naturen hänger ihop kommer allt mer. I handlingsplanen lyfts också den kommunala planeringen som viktig för att klara den gröna infrastrukturen. Av MKB:n framgår att: ”området inte bara fyller en mycket viktig funktion som livsmiljöområde i sig självt utan också är viktig i den regionala grönstrukturen på Sicklaön med omnejd genom att möjliggöra spridning av arter till andra liknande skogsområden. (Calluna, 2019)

I och med planen för Ryssbergen och i kombination med övriga planer på västra Sicklaön skapas en stor sårbarhet för den biologiska mångfalden och för den lokala och regionala gröna infrastrukturen. Man riskerar arters lokala överlevnad på sikt genom att både minska arealen av livsmiljöområdet Ryssbergen samt bebygga spridningskorridorerna och de sammanbindande länkarna med andra grönområden på Sicklaön och Nacka i stort. Nacka-Värmdökilen påverkas och utarmas i och med genomförande av planen.

Konsekvenserna på grönstrukturen lyfts också upp i MKB:n: Värdekärnans bredd bedöms minska med cirka en tredjedel. Funktionellt minskar då möjligheten för arter kopplade till barrskog att sprida sig i öst-västlig riktning och även till viss del i nordsydlig riktning.

Vidare sägs att: ”Föreslagen detaljplan bedöms ge stora negativa konsekvenser för den gröna infrastrukturen, då föreslagen detaljplan medför att mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna i barrskogs nätverket minskar. Då planområdet är beläget i en ”nod” där två viktiga spridningsvägar för arter kopplade till ädellöv möts kommer även detta spridningssamband påverkas av planförslaget.”

Påverkan på skyddade arter

Fåglar

Påverkan på skyddade fågelarter har utretts och slutsatsen är att påverkan som skulle kunna föranleda förbud enligt artskyddsförordningen inte föreligger. Många arter har uteslutits på ett tidigt stadium men några arter har utretts mer utförligt. Dessa är duvhök, gröngöling, spillkråka och mindre hackspett.

Bedömningen är att detaljplanen inte påverkar dessa arter negativt och att det finns tillräckliga arealer för odosöksområden och livsmiljöer för att bevarandestatusen inte ska försämrast.

För mindre hackspett har en habitatnätverksanalys gjorts för att bedöma påverkan på artens bevarandestatus. Slutsatsen är att skyddsåtgärder och/eller bevarande av områden inte är nödvändiga för att undvika förbud enligt artskyddsförordningen. Det är svårt att bedöma rimligheten i dessa slutsatser. Trots allt innebär ett genomförande av denna detaljplan i kombination med genomförande av alla andra planer i centrala Nacka att livsmiljön krymper för den mindre hackspetten. Vad som är ytterst anmärkningsvärt är att MKB:n menar att exploateringen kan förbättra miljön för den mindre hackspetten: ”Om olika bullerdämpande åtgärder genomförs i samband med exploatering antas även förutsättningarna för mindre hackspett förbättras. (WSP, 2020). Exempelvis kommer den nya bebyggelsen bidra till att vissa delar av området innanför byggnaderna får lägre ljudnivåer.” Denna slutsats är, enligt naturskyddsföreningens åsikt, oseriös och helt felaktig. Det är uppenbart att livsmiljön för mindre hackspetten krymper då detaljplanen tar i anspråk det största området i Ryssbergen som är lämplig häckningsmiljö för arten. Att minskat buller skulle göra att det totalt sett blir mer gynnsamt för arten är osannolikt. Den tillkommande bebyggelsen genererar också buller och det blir ett ökat slitage och ökat tryck på det kvarvarande skogsområdet när naturmarken krymper och besöksstrycket ökar i skogen. Det är inte rimligt att då hävda att förutsättningarna för mindre hackspetten förbättras. MKB:n underskattar de negativa effekterna och överdriver de positiva effekterna av de så kallade skyddsåtgärderna.

Fladdermöss

Även om området anses ha begränsade värden för fladdermöss har ändå sju arter, varav två rödlistade, påträffats i planområdet vid en inventering 2017. Områden med minst sex arter anses som artrika områden gällande fladdermöss. Under inventeringen 2019/2020 påträffades fem arter. I MKB:n framgår att: ”Avsaknaden av mustasch- /taigafladdermus och brunlångöra i 2019 och 2020 års inventering kan vara en tillfällighet men det följer mönstret i flera andra inventeringar där ljusskygga fladdermöss (som dessa båda är) och skogsarter minskar i stadsnära områden.” Vidare att: ”Vid inventeringen 2017 drogs slutsatsen att fyra arter bor i eller i närheten av området, baserat på deras närvaro under tidig sommar. Vid inventeringen 2019 fann man inga tecken på detta.” Ryssbergen är förmodligen inget optimalt område för fladdermöss med tanke på karaktären av till stora delar mager tallskog. Men fladdermöss förekommer i området och sju arter har trots allt påträffats. En stor del av området som exploateras utgörs också av lövskog som kan antas vara mer rik på insekter än tallskogen. Exploateringen missgynnar därmed fladdermössen.

Planområdet ligger dessutom i kant med Värmdöleden, vilket är en barriär för fladdermössen. Fladdermössen missgynnas dessutom av artificiellt ljus, vilket kommer att öka om detaljplanen genomförs. Som skyddsåtgärd föreslås åtgärder för att minimera påverkan från belysning. Även om de föreslagna skyddsåtgärderna genomförs krymper livsmiljön för fladdermössen och detaljplanen missgynnar således fladdermössen. Även i detta avseende menar vi att MKB:n underskattar den negativa påverkan på fladdermössen som detaljplanen ger och överdriver de positiva effekterna av de så kallade skyddsåtgärderna.

Konsekvenser för rekreationsvärdena

Miljöredovisningen är tydlig med att planförslaget får negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv. I miljöredovisningen sägs att: ”Planförslaget bedöms innebära negativa konsekvenser för friluftsliv och rekreation ur ett allmänt intresse då Ryssbergens lättillgängliga, mer låglänta och plana skogsområden tas i anspråk.” Vidare framgår att: ”Den skogskänsla som idag finns i hela Ryssbergenområdet kommer kraftigt att minska då den nya bebyggelsen tar bort en stor del skog men även blir visuellt påtaglig i ett område större än planförslaget. Framför allt området väst och nordväst om planområdet kommer upplevas bebyggelsenära snarare än att vara i skogen.”

Föreningen framför att de tidigare har påtalat att det är de mest lättillgängliga delarna av Ryssbergen som exploateras och detta bekräftas också av miljöredovisningen: ”Då planförslaget främst ligger i de låglänta områdena som är lättillgängliga, särskilt för barn, minskar kvarvarande område sin tillgänglighet för dem. Området används idag både av förskolor och skolor för naturpedagogiska utflykter, naturlek och gymnastiklektioner.”

Ett märkligt resonemang förs i planhandlingarna där det står att ”detaljplanen syftar bland annat till att möjliggöra för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet”. Kommunen planerar för att ta bort en betydande del av skogen i Ryssbergen och kallar det för att tillgängliggöra skogen. Men hur kan man tillgängliggöra något genom att ta bort det? I dagsläget finns flera entréer till Ryssbergen. Dels från strandpromenaden vid Svindersviken, dels från Marinstadsvägen, dels från Birkavägen, dels från Nacka gymnasium och trafikplats Kvarnholmen där det också finns en närliggande busshållplats samt även från Vikdalen. Det som i dagsläget saknas är skyltning till Ryssbergen, vilket kommer att åtgärdas vid reservatsbildningen. Exploateringen skapar inga ytterligare entréer utan medför en starkt förändrad landskapsbild och upplevelse då man för att komma till urskogen från centrala Nacka först kommer att behöva passera en bensinmack, bilförsäljning, bostadshus inklusive flera höghus samt en högljudd förskoleverksamhet. Inga av dessa verksamheter är förenliga med upplevelsen av ett naturreservat, stillhet och orörd urskog. Upplevelsen på höjderna kommer förändras markant då bebyggelsen kommer att vara synlig vart man än är. Frågan är om upplevelsevärdet orördhet kommer att gå helt förlorat i det blivande naturreservatet? Kommer det att gå att hitta några områden som varken ger syn- eller hörselintryck från bostäder och dessa verksamheter?

Den del av Ryssbergen som planeras bebyggas är den del som är relativt plan och lättillgänglig. Det visas tydligt i nedanstående karta hämtad från Förstudie tillgänglighet blivande naturreservat Ryssbergen, Nacka kommun, beslutsunderlag september 2016. Här är det lättare att promenera och ta sig fram utan att behöva gå i branta sluttningar och denna yta lämpar sig också bäst för lek. Att exkludera delar av befolkningen (äldre och barn) från att kunna nyttja det enda större naturområde som blir kvar i centrala Nacka är allvarligt och icke demokratiskt och rimmar illa med kommunens egen vision om att ingen ska ha längre än 300 meter till närmsta grönområde.

Flygfoto över Ryssbergen med Kvarnholmen.

- Brant område med naturvärden och utsikter.
- Lättillgängliga områden med höga naturvärden och nyckelbiotoper.

Från Förstudie tillgänglighet blivande naturreservat Ryssbergen, Nacka kommun, beslutsunderlag september 2016.

Föreningen instämmer helt i slutsatserna i miljöredovisningen om att planen får negativa konsekvenser för friluftslivet. Konsekvenserna för rekreation och friluftsliv är så omfattande och genomgripande för hela centrala Nacka att det bör betraktas som en betydande miljöpåverkan och behandlas i MKB:n.

Landskapsbilden och riksintresset Kust och skärgård påverkas negativt

Av MKB:n framgår att bebyggelsen kommer att vara synlig från Saltsjön på en sträcka om cirka 450 meter, men att: ”Byggnadsvolymer är i dessa vyer dock i huvudsak koncentrerade bakom Svindersviksbron vilket minskar intrycket av dess påverkan på de obebbyggda bergsluttningarna.” Längre fram i MKB:n kan man läsa att: ”I sammanhanget ska nämnas att bebyggelsens synlighet kommer att variera med var betraktaren befinner sig. Bebyggelsen kommer troligen bli mer synlig från en högre höjd över vattennivån, som exempelvis från en Ålandsfärja.” Eftersom trafiken av Ålandsfärjor både är omfattande i kombination med att många personer reser med dem bör man räkna med att riksintresset för det stora flertalet människor som kan uppleva riksintresseområdet från vattnet kommer att påverkas mer än vad som framgår av underlagsmaterialet. För att bedöma påverkan på vyerna från farleden har fotomontage tagits fram och vyerna utgår från cirka 2 meter över vattennivån, vilket motsvarar ungefär ögonhöjd i en segelbåt. Men hur det ser ut

från till exempel Ålandsfärjor, då man befinner sig på en betydligt högre nivå än 2 m över vattennivån, presenteras inte vilket är en stor brist och hela resonemanget ger en felaktig bild av upplevelsen av riksintresset för det stora flertalet.

I MKB:n står att: ”Planförslaget bedöms sammantaget innebära måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön då det innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den gröna siluetten kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Andra pågående planer i Nacka, vars byggnader också kan bli synliga från farleden bidrar till att ytterligare påverka riksintressets uttryck.”

Vi menar att påverkan från 10-våningshusen bör betraktas som påtaglig skada på riksintresset och i synnerhet om man lägger till den kumulativa effekten av andra bebyggelseplaner i Nacka.

Planen innebär en förlust av viktiga ekosystemtjänster

Utöver förlust av biologisk mångfald och rekreativvärden försvinner även en naturlig kolsänka, vilket är negativt för klimatet. Dessutom minskar skogens naturliga förmåga till rening av luft och vatten då delar av skogsmarken försvinner. Förutsättningarna för naturlig dagvattenrening försvinner i och med genomförande av planen. När stora ytor i centrala Nacka kommer att bebyggas och hårdgöras är det mycket angeläget att bevara de ytor där infiltration är möjlig. Delar av planområdet utgörs av en sänka och är ett naturligt infiltrationsområde. Att inte bevara detta område för ett naturligt omhändertagande av dagvatten skapar en sårbarhet inom Nacka stad. Att på detta sätt skapa en sårbarhet rimmar illa med att bygga hållbart. Det finns ingen lösning för dagvattenhanteringen inom Nacka stad och därför är detta område extra bevarandevärt ur den synvinkeln.

Närheten till Värmdöleden borde göra det angeläget att spara skogsmarken för att mildra luftföroreningshalterna för invånarna i Nacka stad. Istället väljer Nacka kommun att minska denna renande effekt genom att ta bort ca 25 procent av skogsmarken i Ryssbergen och placerar verksamheter, bostäder och förskola i direkt anslutning till motorvägen. Värderingen av människors hälsa är tydligen mindre värd än de ekonomiska vinsterna av bostadsförsäljningen samt att ytor frigörs som möjliggör flytt av befintliga verksamheter hit.

Dagvattenfrågan är inte löst, planen strider mot EU:s vattendirektiv

I miljöredovisningen sägs att: ”Eftersom området idag i huvudsak är naturmark med naturlig rening och fördröjning är det mycket svårt att åstadkomma samma låga föroreningshalter och fördröjning efter att området har bebyggts.” Detta är i sig ensamt anledning till att inte bebygga området över huvud taget.

Vidare framgår det i miljöredovisningen att: ”Trots att omfattande reningsåtgärder föreslås inom detaljplaneområdet så visar föroreningsberäkningarna på en ökning av föroreningshalter och mängder ut från detaljplaneområdet mot både vattenförekomsten Strömmen och Järlasjön. Kompensationsåtgärder utanför planområdet kommer därför att bli nödvändiga att genomföra. Detta kommer att

säkerställas genom att kompensationsåtgärderna kommer att skrivas in i exploateringsavtal med exploatören.”

Den planerade bebyggelsen i Ryssbergen kommer att öka tillförseln av dagvatten och öka föroreningshalterna i dagvattnet till vattenförekomsten Strömmen som bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och Järlasjön som ingår i vattenförekomsten Nackaån. Järlasjön uppnår idag inte God Ekologisk Status varken ur biologisk eller kemisk synpunkt. Detta beror främst på överskott av kväve och fosfor liksom av en rad tungmetaller och organiska ämnen skadliga för människa och ekosystem. Vattenförekomsterna bryter mot flera lagbundna miljö kvalitetsnormer. Ytterligare tillskott av dessa ämnen är inte tillåtna utifrån den skärpning av lagstiftningens praxis som skett efter EU-domstolens s.k. Weserdom. Kompensationsåtgärder beskrivs kortfattat i miljöredovisningen och det nämns att åtgärderna kommer att skrivas in i exploateringsavtal. Om detaljplanen antas måste det säkerställas att åtgärderna genomförs och att de gör det innan planarbetet påbörjas. Detta för att kunna säkerställa att åtgärderna fungerar.

Frågan om dagvatten och miljö kvalitetsnormer för ytvatten bör ses som en betydande miljö påverkan och behandlas mer utförligt i MKB:n. Om vattenförekomstens status påverkas negativt bör det innebära att planen kan anses få en betydande miljö påverkan. Även om det råder osäkerhet om vilken miljö påverkan planens genomförande kan antas få på vattenförekomstens status, räcker det för att anta att planen har en betydande miljö påverkan. Det är enligt vår bedömning en felaktig avgränsning att inte ha med påverkan på vattenförekomster i MKB:n.

Planen strider mot miljö kvalitetsnormerna för luft

Enligt planhandlingarna överskrider inte miljö kvalitetsnormerna (mkn) för luft vid några vistelsezoner. Däremot sägs i miljöredovisningen att: ”På parkeringsytan bedöms halter precis under norm förekomma, främst på den västra delen där effekten av byggnaden och ett högre trafikflöde påverkar halterna.” Detta är ett förtydligande jämfört med samrådshandlingarna. Parkeringsytan borde rimligen betraktas som en vistelseyta och att mkn ligger precis under norm är allvarligt. Det finns med andra ord en uppenbar risk för överskridande av miljö kvalitetsnormerna för luft längs med Värmdöleden under vissa omständigheter såsom vid ökade trafikmängder och förändrade väderförhållanden, som kan fälla planen. Precis som med mkn för ytvatten är överskridande eller risk för överskridande av mkn för luft anledning att bedöma påverkan som betydande och bör därmed behandlas i MKB:n.

Miljömålet för PM10 nås vid större delen av den planerade bostadsbebyggelsen, men bedöms inte nås på parkerings- och vistelsezoner mellan bilhallen och Värmdöleden.

Planens klimatpåverkan är inte redovisad

Som i de flesta detaljplaner i Nacka kommun saknas en analys av planens klimatpåverkan även i denna, vilket är anmärkningsvärt. Det borde finnas en utarbetad metod för att beräkna och redovisa detaljplaners påverkan på klimatet samt hur denna klimatpåverkan kan minskas.

I miljöredovisningen under rubriken Klimatpåverkan redovisas först Nackas klimatmål, men i texten nämns inte planens påverkan på klimatet och hur den påverkan ska minskas utan bara hur bebyggelsen ska klimatanpassas.

I en klimatanalys av planen måste också en beräkning av områdets betydelse som kolsänka ingå och effekten av att ta bort den.

För den här detaljplanen kan man tycka att planen har ett bra kollektivtrafikläge i och med den framtida tunnelbanan. Men sådana lösa antaganden duger inte utan man måste rimligen försöka räkna på planens effekter på resandet och vilka färdmedel som kommer att användas och utifrån det underlaget beräkna vilken klimatpåverkan planen har. Det finns ju redan trafikberäkningar som bland annat ligger till grund för luftföroreningsberäkningarna som skulle kunna användas även för en klimatanalys.

Enligt planhandlingarna har riktlinjen ”Energieffektivt och sunt byggande” prioriterats i denna plan, men ingen redovisning finns av hur man ska arbeta med och uppnå detta, vilket är en anmärkningsvärd brist.

Planen bryter mot flera nationella och kommunala miljömål

Planen innebär att en betydande del av Ryssbergen försvinner. 31 naturvårdsintressanta arter har observerats i exploateringsområdet. 11 av dessa är rödlistade. Även om resten av Ryssbergen bevaras minskar förutsättningarna för den biologiska mångfalden eftersom ytan minskar och det finns ett klart samband mellan artrikedom och yta. Planen innebär försämrade möjligheter för flera arter att fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Enligt Nackas miljömål Ett rikt växt- och djurliv ska andelen av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden nästan fördubblas till 2030. Detta mål borde rimligen omöjliggöra exploateringen av Ryssbergen.

Miljömålet Frisk luft klaras inte enligt planhandlingarna. Det är anmärkningsvärt att Nacka kommun inte klarar att planera bostadsområden utan att bryta mot miljömålen.

Som vi nämnt tidigare är dagvattenfrågan inte löst och trots åtgärder kommer dagvattenmängderna öka och föroreningshalterna i dagvattnet ökar. Detta kommer att öka belastningen av näringsämnen och föroreningar till flera olika vattenförekomster, vilket kommer innebära att miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans och Giftfri miljö försvåras att nås.

Eftersom närnatur med mycket höga natur- och rekreationsvärden exploateras och miljömålet för Frisk luft inte klaras i bostadsområdet bryter planen även mot miljömålet God bebyggd miljö.

Planen bryter mot stadsbyggnadsidén om en tät sammanhållen stad

Detaljplanen är oförenlig med Nackas mål, principer och arbets sätt vid planering av Nacka stad. Detaljplanen innebär att man frångår idén om att bygga en tät

sammanhållen stad och placerar istället verksamheter och ett bostadsområde isolerat från resten av Nacka stad avskärmat av Värmdöleden.

I Nackas principer för stadsrum och grönstruktur för centrala Nacka står: "Lokalt värdefull natur och grova träd ska identifieras och beaktas". I inom detaljplanområdet finns natur som både har högt och högsta naturvärde det vill säga med både regionalt och nationellt värde och ändå frångår man principen om att beakta dessa värden. Enligt den trädinventering som ÅF gjorde 2015 finns ett stort antal (87) värdefulla, både gamla och grova träd samt död ved (37 torrakor och 96 lågor) inom planområdet som inte heller beaktas i och med genomförande av planen.

Alternativ lokalisering

Naturskyddsföreningen undrar varför inte de befintliga verksamheterna i form av Bilia, Circle K och McDonalds kan lokaliseras till en annan plats inom Nacka kommun till exempel vid parkeringen vid Ica Maxi. Detta område är utpekad som verksamhetsområde i Utvecklad strukturplan, uppdaterad i november 2016. När det gäller bostäderna borde dessa kunna planeras i andra bebyggelseområden genom att till exempel öka antalet våningar på vissa hus.

Låt hela Ryssbergen få fortsätta vara en unik stadsnära 30 ha stor urskog för invånarna i Nacka stad!

Det är både orimligt och oansvarigt av Nacka kommun bebygga ett naturområde med en så pass stor biologisk mångfald, med så höga naturvärden som är bevarandevärda både regionalt och nationellt och som bidrar med viktiga ekosystemtjänster som vatten- och luftrening i Nacka stad och som dessutom ger invånarna i Nacka stad tillgång till ett närbeläget och fantastiskt rekreativområde och möjlighet till lärande om naturliga skogars utseende och funktion. Det är inte rimligt att förstöra sådana oersättliga värden bara för att bygga några ytterligare bostäder och verksamheter som går att placera någon annanstans. Istället borde kommunen anstränga sig till sitt yttersta att värna detta unika naturområde och rekreativområde och se det som en resurs för invånarna i Nacka stad. Det går heller inte att argumentera för att det är för dyrt att bygga ett bullerplank för att minska bullernivåerna i Ryssbergen då kommunen tjänar stora summor på den omfattande exploateringen av centrala Nacka. Skogen kan också tillgängliggöras betydligt bättre om skogen får stå kvar.

Om hela Ryssbergen bevaras kan området istället bli en resurs för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativvärden som är till gagn för nuvarande och framtida invånare i Stockholm och Nacka stad. Nacka kommun bidrar dessutom till att uppfylla både sina egna och de nationella miljömålen samt till att skapa en mer resilient och hållbar värld och står bättre rustad för att klara framtidens många samhällsutmaningar.

Planens kommentar:

Planförslaget innebär en påverkan på natur- och rekreativområdet Ryssbergen och är oundviklig om denna del av Centrala Nacka ska realiseras enligt den övergripande inriktningen i kommunens översiktsplan om en tät stadsdel kring ny tunnelbana.

Områdets naturvärden är väl inventerade och analyserade i en mängd rapporter. Påverkan på artskyddet har hanterats i artskyddsutredningar för fågel och kräldjur och inventerats även för fladdermus och insekter (före och efter branden 2018) samt flora. Kommunen har gjort en avvägning av de motstående intressena att bevara naturmark och bebygga centrala Nacka enligt den övergripande inriktningen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning mellan bostadsbebyggelse och naturvärden har gjorts, då en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat och förslaget utnyttjar marken effektivt och många bostäder och verksamheter inryms.

Kommunen ser inte bildandet av naturreservatet som en skyddsåtgärd. Däremot ger det ett långsiktigt skydd med stark reglering för den kvarvarande skogen.

Angående dagvattenlösning, se kommentar till Länsstyrelsen.

Energieffektivisering och sunt byggande är i första hand inte en fråga för detaljplaneskedet. För att uppnå riktlinjen ”Energieffektivt och sunt byggande” läses i den till detaljplanen hörande exploateringsavtalet att byggaktören ska bygga enligt viss certifiering.

Angående miljömålen bedömer planenheten att miljömål klaras med föreslagna åtgärder för dagvattenlösning och enligt utförd luftkvalitetsutredning. Nacka kommuns miljömål, delmål att andel av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden inte ska minska, motverkas av en exploatering enligt detaljplanen.

Angående alternativ lokalisering finns behov av att pröva bebyggelse på många platser för att uppnå visionen om Centrala Nacka. Planenheten ser inte att alternativen är utbytbara så att Ryssbergens bostäder och verksamheter istället skulle kunna placeras på annan plats. Alla områden har sina förutsättningar och att bygga även i ICA-maxis närområde behövs för att realisera Nacka stad.

Kring artskydd hänvisas även till planenhetens svar till länsstyrelsen ovan.

Synpunkter på MKB:

Angående de ytterligare rödlistade arter, som naturskyddsföreningen observerat har en enklare bedömning gjorts och miljökonsekvensbeskrivningen kompletterats. I övrigt tolkar planenheten att naturskyddsföreningen inte ser brister i de utförda inventeringarna av naturvärden.

Angående bullerminskning i kvarvarande naturområde ses en bullerminskning inte som ett ändamål i sig utan som en positiv följd effekt av en bebyggelse. Bullerpåverkan är en av anledningarna till att bebyggelsen föreslås ligga så nära Värmdöleden som möjligt för att istället spara rekreationsskog i mindre bullerutsatt läge. Planenheten ser det inte som sannolikt att bullerskydd byggs enbart för att minska nivåerna i skogsområdet.

Baserat på rekommendationerna i Länsstyrelsens samrådsyttrande och i skriftligt avgränsningssamråd som hölls med Länsstyrelsen oktober-november 2018 har avgränsning gjorts av de miljökonsekvenser som bedömts riskera att bli betydande. Planenheten bedömer att en lämplig avgränsning har gjorts och ser inte att något förändrats, som

föranleder en annan bedömning. De övriga konsekvenser som inte ingår i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs i planbeskrivningen.

Kartan på sidan 42 över naturvårdsarter och skyddade arter har förtydligats och kompletterats.

Alternativredovisningen har kompletterat något efter granskningen. Planenheten anser att en rimlig hantering av alternativ har gjorts. Att bebygga en annan del av Ryssbergen ses inte som ett alternativ och andra placeringar inom centrala Nacka ses som komplement, inte som alternativ. Samtlig mark som har potential för bebyggelse behövs för att realisera en stadsbebyggelse nära tunnelbana.

Angående vyerna från farleden med fotomontage bedömer planenheten att de ger en tillräckligt bra bild av hur en bebyggelse kan upplevas från vattnet och ser det inte nödvändigt att pröva ytterligare vyer för att kunna bedöma en eventuell påverkan på riksintresset.

- 12. Järla Orientering** anser att deras samrådssynpunkter inte har tagits om hand varför de kvarstår. De ställer sig kritiska till exploateringen av Ryssbergen. Samtliga skogsområden i Nacka kommun utgör viktig terräng för Järla Orientering. Att de kan bedriva träning inom Nackas närområde är självklart av yttersta vikt för utvecklingen av föreningens egna löpare. Det är också viktigt att de har många olika områden att växla mellan så att markerna inte blir ”utsprungna”. Det område som omfattas av planförslaget är inte det mest centrala för orienteringsverksamhet men trots dess ytmässiga relativa litenhet är det ändå ett tekniskt krävande område. Samtidigt som det är avancerat är det också väl inringat varför det passar mycket bra för yngre löpare att pröva på lite svårare övningar utan att det för den skull finns någon risk för att komma bort sig helt. Det blir på så sätt ett tryggt område för avancerad orientering för främst yngre orienterare. Det nu planerade byggområdet kommer i princip helt att tillintetgöras området ur orienteringsteknisk synvinkel. Baserat på ovan anser de att skadan av en exploatering är betydande för föreningens ungdomsverksamhet och de vill avvisa förslaget.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen. Planbeskrivningen kompletteras om att området används bland annat för orientering idag.

13. Svenska turistföreningen, STF

STF anser att exploateringen blir för omfattande i Ryssbergens fina berg och branter. Stora natur- och rekreationsvärden finns i området. Ett naturreservat är på gång. Ryssbergen ligger även inom område av riksintresse för kulturmiljövården längs Stockholms inlopp. Betydande miljöpåverkan konstateras i miljökonsekvensbeskrivningen. Att bebyggelse tycks planeras gå över trädhöjd och synas tydligt i landskapet är inte heller bra.

STF förordar att kommunen tar bort hela västra delen av planområdet och istället hellre tar in området öster om nya tunnelmynningen i riktning Vikdalen. Det borde

bli en bättre lösning inför tunnelbanans ankomst samtidigt som huvuddel av Ryssbergens fina bergiga partier sparas.

Skulle kommunen inte ändra lagt förslag så anser STF att kommunen i så fall måste kompensera borttaget av grönyta med att blivande naturreservat även tar med det smala fina strandområdet väster om Svindersvik ända in i slutet av viken, samt berget mellan Vikdalen och Nacka strand. Om möjligt ta även in de fina branterna längs Henriksdalsberget och Trolldalen.

En skrivning om att ”detaljplanen även syftar till att möjliggöra för allmänheten att ta sig ut i det planerade reservatet” är inte bra. Detta då kommunen samtidigt vet om att en stor del av Ryssbergens grönområde blir exploaterat. Ordvrängningen till att få exploateringen till något enbart positivt är något magstarkt och bör formuleras om.

Planenhetens kommentar. Ryssbergen ligger inom område av riksintresse för kulturmiljövården längs Stockholms inlopp. I miljökonsekvensbeskrivningen görs bedömningen att planerad bebyggelse sammantaget bedöms ge upphov till måttlig påverkan på ett område av högt värde vilket medför måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön. Ingen påtaglig skada bedöms uppstå på riksintresset då den gröna siluetten huvudsakligen kommer att kvarstå.

Att förskjuta planområdet österut ser inte planenheten som en fördelaktig lösning. Planer finns på en utbyggnad av huvudgatan vidare österut, men inte mycket byggnation kan rymmas kring gatan längre österut utan att komma mycket nära bostäderna i Vikdalen.

Angående avgränsningen av blivande naturreservat har kommunen vägt intressena av bostadsbyggande i kollektivtrafiknära läge mot intresset av att bevara natur samt markägares intresse att utveckla marken och kommit fram till ett förslag där delar av Ryssbergen bebyggs och delar blir naturreservat.

- 14. Nacka Miljövårdsråd** avstyrker både detaljplanen och förslaget till naturreservat i sin helhet. Det som nu planeras i Ryssbergen är en omfattande nyexploatering i urskogen. Ett detaljplaneförslag anger en större bilanläggning samt 400-600 lägenheter i upp till 10-våningshus, ny vägbro och anslutning till trafikplats. Ett angränsande område planeras bli naturreservat. Kommunen bör lägga ner de föreslagna planerna för både bebyggelse och naturreservat och i stället göra ett planprogram för Ryssbergenområdet med omgivning där hela skogsområdets värden blir enhetligt belyst och ett större naturreservat blir ett alternativ. Befintliga naturvärden i området är betydligt större än de begränsade värden som tillförs genom föreslagen exploatering och föreslaget naturreservat. Ryssbergen är ett unikt stadsnära urskogsområde med naturvärden i samma klass som Tyresta Nationalpark. Föreslagna exploateringar ger irreparabla skador på den biologiska mångfalden både i själva området och för grönstrukturen i stort.

I Järila IFs pågående motions och friskvårdsprojekt FriskaNacka har orienteringskontroller ofta satts ut i Ryssbergen. Forum Finntorp har arrangerat urskogsfestivaler och möten i den del av skogen kommunen nu vill exploatera.

Naturskyddsföreningen har återkommande arrangerat naturvandringar bl a visning av insektsfällor i det område kommunen nu vill exploatera. Många vandrar genom skogen med sina hundar och många sitter vid de olika utsiktsbergen och kopplar av och kanske grillar eller lyssnar på fågelsång. Före Kvarnholmsförbindelsens utbyggnad kunde man ta med barnvagn ända upp på Hjässan som är det centrala utsiktsberget. Många som bor på Kvarnholmen som är tätexploaterat utnyttjar skogen för rekreation.

Ryssbergenplanerna hänger inte ihop. Två planer för Ryssbergen föreslås som inte är integrerade när det gäller underlag och inriktning. Samma naturvärden beskrivs och värderas olika i planerna. Planerna redovisar inte helheten det vill säga hela Ryssbergen med förutsättningarna inne i området och i omgivningen. Det finns otaliga delasppekter på planerna som är negativa men helheten visar på ett systemfel. Det hjälper inte att justera detaljer i planerna för att få ett acceptabelt resultat. Förslaget till naturreservat redovisar detaljerat skogen i delområden efter innehåll men motsvarande skogsområden som tas bort i detaljplanen redovisas inte så att motsvarande kvaliteter kvantifieras i hektar. Olika bebyggelse- och vägplaner lanseras och beskrivs ofta otydligt för invånarna i Nacka och ansvariga politiker. Detta försvårar de diskussioner om de planeringsfrågor som i demokratisk ordning behövs. Faktaunderlag saknas ibland eller är missvisande vilket gör att det finns ett demokratiskt underskott.

Sambanden i Ryssbergen är olösta. Hur vägar och stigar, i samt från och till området, är tänkta att fungera övertid är inte enhetligt redovisat. På sikt vill kommunen ta bort gångtrafiken i vägporten som endast ska utnyttjas för fordonstrafik. Detta är också negativt för eventuella boende i en Ryssbergenexploatering som får långa omvägar på gång- och cykelvägar längs huvudväg till skol- och idrottsområdet samt Nacka Forum. Den nya huvudgatan ”Norra gatan” är planerad längs Värmdöledens norra sida. Planprocessen är förvirrad när det gäller förbindelsen mot utsiktsplatsen Hjässan. Vid beslutet att ställa ut detaljplanen visades en annan lösning än den som finns i planförslaget. Utbyggnaden får mycket stora negativa konsekvenser ur ett klimatperspektiv vid byggandet av vägar och hus som kräver mycket omfattande sprängningar och igenfyllning av våtmarker. Planen skapar ett perifert område som blir ett bilsamhälle med långa avstånd till service.

Framkomlighet till fots prioriteras inte. Möjligheterna att till fots nå och vistas i Ryssbergen redovisas otydligt i de förslag som kommunen presenterar. Den enda utbyggda stigen är den tidigare arbetsvägen för byggandet av Kvarnholmsförbindelsen. Den påverkas av trafikplatsbyggen som kommer i etapper. Tidigare har Järlastigen under lång tid varit avstängd för vägbygge och det ser ut att upprepas i etapp efter etapp. Barriärer till det gröna ska överbryggas enligt översiktsplanen men här hindras passagen återkommande. Karta över trafikplatsen från arbetet med vägplanen visar gångstig över tunnelmynningen mot Hjässan. Stigen är inte anlagd.

De värdefullaste skogsmarkerna exploateras. En värdekärna i grönstrukturen försvinner och de sammantagna ekosystemtjänsterna reduceras mer än skogsareans

minskning i Ryssbergen. De negativa miljökonsekvenserna blir mycket omfattande. Det som är kvar blir närskog för den bebyggelse som förslås. Urskogen ersätts av tät bebyggelse som helt dominerar området. Inom föreslaget bebyggelseområdet finns ingen park så trycket på det lilla naturreservat som planeras i branterna och några separata små plåtar norrut mot Svindersviken blir hårt från de boende intill. Slitaget på markvegetationen kommer bli omfattande. Den största bostadsgården tas till två tredjedelar upp av en förskola som ligger exponerad mot urskogen. Motorvägsbuller kommer att blandas med ljud från lekande barn samt eventuell fågelsång.

Området västerut till Svindersvik finns inte med. Området runt Svindersviksbrons fäste och trappleden ligger också utanför. Vattenområdet som är en del av naturvärdet samt strandpromenaden ingår inte. Hela Ryssbergenområdet är en viktig länk mellan Trolldalen och Nyckelviken inom grönkilen Nacka-Värmdö. Det område som är tänkt att exploateras har idag högre naturvärden än det område som kommunen vill göra till naturreservat.

Kommunen låter påskina att det är exploateringen som gör att ett naturreservat kan bildas och att marker kan bevaras. Det är inte så att bevarande av natur bara kan ske om viss naturmark exploateras i Ryssbergen. Skanska och HSB bör kunna exploatera på annat håll närmare tunnelbanan om kommunen utnyttjar sitt planmonopol med den inriktningen. Ett stort antal små grönområden närmare tunnelbanans blivande stationer har och kommer att exploateras så det är än viktigare att hela Ryssbergen istället bevaras.

Kommunen hävdar att bebyggelsen, främst den stora bilanläggningen, blir ett bullerskydd och att det därför är bra med en exploatering. Detta är felaktigt för bullret kvarstår i huvuddelen av naturområdet och en stor del av bostäderna får oacceptabla bullervärden. Trafikplats Kvarnholmen bör också ses över och alternativet att inte ha ramper österut här bör övervägas. Hur Ryssbergen kan nås från befintliga och tillkommande bostadsområden bör framgå.

Bebyggelseexploateringen bör senareläggas. Att bebygga Ryssbergen är en felprioritering utifrån de mycket höga naturvärden som går förlorade. Att tidigarelägga utbyggnaden ger dessutom problem genom att busstrafik inte är möjlig förrän Birkavägen eventuellt uppgraderas i samband med en exploatering där. I detaljplanen möjliggörs en genomgående gata mot Birkavägen men det framgår dock att det blir en återvändsgata med en vändplats i områdets västra del istället. Planerad parkering för angöring till intilliggande flerbostadshus får därmed inte plats.

Kommunen gör som i Tollare, man har inte planerat en användbar bussgata. Att inleda en nyexploatering som försörjs med en återvändsgata under många år och där vändmöjligheterna dessutom är begränsade är något som måste undvikas. Bilars till bilhallar transporteras normalt på stora fordon.

Bättre fokus på gång- och cykelvägar behövs. En del av barnperspektivet kan sägas vara säkra skolvägar och vägar till busstrafik. Birkavägen har ingen gångbana norr om Järneksvägen. Den föreslagna gång- och cykelvägen över Kvarnholmsförbindelsen ligger intill en farlig brant och i en snäv kurva intill

trafikplatsen. Denna trafikplats ska dessutom på sikt utvidgas enligt kommunens planer så att gångtunneln tas bort. Planförslaget innebär en separat bebyggelseenklav utan stadsmässiga kvaliteter som inte uppfyller de principer som avses gälla för Nacka stad. Området får två bensinstationer och en McDonaldsrestaurant som entré till föreslaget naturreservat.

Avstånden till kollektivtrafik, skolor och service anges otydligt och oftast optimistiskt i handlingarna. Avstånden är beroende av vilket planfas som avses. När passagemöjligheterna vid Värmdöleden ändras påverkas avstånden och framkomligheten påtagligt. Tyvärr ibland till det sämre som exempelvis när vägporten vid Kvarnholmens trafikplats stängs för gångtrafik. Anslutningar för detaljplaneförslagens gång- och cykelvägar antyds utanför detaljplanegränsen mot Järlastigen och mot Birkavägen. Hur är detta tänkt att genomföras? Ska inte gångvägarna säkras i detaljplan som man gjort med huvudgatans anslutning till cirkulationsplatsen.

I material från kommunen redovisas stigar och utsiktspunkter på olika sätt vilket är förvirrande. Varför kommunen valt ut vissa stigar i förslaget till naturreservat framgår inte. Vilka stigar är tillgängliga och vilka är ”klätterleder”?

Tydligt dokumenterade negativa miljökonsekvenser måste få genomslag. För samrådsförslaget bifogades inte den viktigaste naturinventeringen som alltså mörkades för beslutsfattarna så väl som för invånarna.

Miljökonsekvensbeskrivningen och ett antal underlag kommer nu i efterhand fast en miljökonsekvensbeskrivning skulle varit med som ett beslutsunderlag i tidigt skede.

Hur hanteras de underlag som finns? Till detaljplanesamrådet bifogades totalt 11 dokument och endast ett underlag om naturvärdena, en inventering gjord i all hast i november månad. Nu i granskningskedet presenteras totalt 28 dokument varutav ett flertal gäller delar av den biologiska mångfalden i Ryssbergen. Trots allt material så återstår många frågor om dagvatten, grundvattenförändringar och det hänvisas till kommande bedömningar. Ett område i det tänkta naturreservatet får ta hand om en stor del av överskottet av dagvatten men hur området ifråga påverkas av stora mängder tillkommande vatten beskrivs inte. Riksintresse för kulturmiljö som gäller för inloppet till Stockholm behandlas men tyvärr ytligt. Den höga bebyggelsen skulle synas tydligt från farleden. Det underlag om grön infrastruktur som kommunen nyligen tagit fram måste ingå i en uppdatering av grönstrukturprogrammet (från 2011) och bli utsänt på samråd. Till samrådet för reservatet bifogades endast ett 39-sidigt dokument och underlagen finns endast i källförteckningen. Vad som ligger bakom avgränsningen av området förklaras inte. Det går inte att förflytta sig från Hjässan till övriga delar av skogen utan att gå tillbaka till huvudgatan i detaljplanen via trappor. Vid läsning av förteckningen av rödlistade arter, signalarter m fl viktiga arter framgår tydligt att ett stort antal av dessa endast påträffats i de områden som ska detaljplanläggas. Detta gäller bl a 13 skalbaggsarter som endast påträffats i de varierade markområdena som kommunen föreslår ska exploateras. På samma sätt är det med trädlevande svampar.

Den dialog kring reservatsfrågan som genomförts nämns i källförteckningen men resultatet har inte redovisats för deltagarna. Den mer omfattande workshop som ingick i arbetet med ekosystemtjänster behandlade bl a Ryssbergen och den har inte

fått det avtryck den förtjänar i nu föreslagna planer för området. Rapporten om ekosystemtjänster finns inte ens med i källförteckningen till reservatsförslaget.

Hur värderar HSB naturmark när man exploaterar? Att Skanska, vars affärsidé är att spränga och bygga med betong och asfalt, vill bygga på den mark som man äger ihop med HSB går att förstå. Men att HSB som talar om hållbarhet och goda bostäder ska bygga bostäder med dålig boendemiljö där värdefull naturmark tas bort är svårt att förstå. Att äga mark ger inte automatiskt rätt att bygga. Efter prövning av möjligheterna och konsekvenserna kan det vissa sig att det är olämpligt. Det är en risk markägare får ta. JM har exempelvis försökt att bygga i Skuruparken men det har inte gått.

Planenhetens kommentar. I samband med genomförandet av bebyggelsen i Ryssbergen är avsikten att bygga ut gång- och cykelbanor som kan ansluta till Birkavägen och till Griffelvägen. På sikt kan ombyggnation innebära att kommunen behöver ta bort gångtrafiken i vägporten som då endast utnyttjas för fordonstrafik. En alternativ gång- och cykelpassage behöver då skapas.

Angående buller ska verksamhetsbyggnaden uppföras så bullernivåer vid bostäderna kan klara riktvärdena.

Synpunkter på angränsande detaljplaner, vägprojekt eller på naturreservatet besvaras inte här utan i respektive projekt.

En stor mängd underlagsutredningar har tagits fram inför granskningskedet av detaljplanen. Angående dagvatten och hydrologi, se kommentar till Länsstyrelsen. Se även kommentar till Återkommande synpunkter, Länsstyrelsen samt till Naturskyddsföreningen.

15. Nacka hembygdsförening

Föreningen ser med tillfredsställelse an det gedigna arbete Nacka kommun lagt ned på inventeringen av Ryssbergen och de därmed följande skötselplanerna, allt för att kunna bevara ett urskogsområde. Nacka Hembygdsförening ser de goda föresatserna, men anser att avgränsningen av området äventyrar ett gott resultat. Ett urskogsområde är känsligt. Hällmarken måste skyddas. Området är brant och otillgängligt. Idag utnyttjas denna del av området som avses bebyggas av skolor och förskolor för friluftsliv, lek och motion. Detta område är i sig inte skyddsvärt av naturskyddsskäl, men det är ett utmärkt närområde för uteaktiviteter. Det är här som de flesta människor har kunnat utnyttja och fortsättningsvis ska kunna utnyttja området för hundpromenader och lek och motion. Urskogen som blir kvar är alldeles för känslig och olämplig för större invasion av människor och passar inte för lek och idrott. Om Ryssbergen skall utnyttjas för större uteaktiviteter är den känsliga och skyddsvärda miljön snart ett minne blott. Urskogskaraktären kommer att försvinna.

Planenhetens kommentar. Se kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

Inkomna synpunkter från föreningar

16. Boo miljö- och naturvänner, Skuruparkens vänner

Föreningen avstryker planförslaget i sin helhet och anser att planarbetet bör avbrytas. Nacka kommun bör avbryta arbetet med detaljplan för del av Ryssbergen. Planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden. De hänvisar till Naturskyddsföreningens fynd 2020, samt ÅFs inventering 2015. Om detaljplanen genomförs påverkas även skogen utanför planområdet negativt genom bl.a. ökat slitage, ökad tillförsel av näringsämnen, föroreningar samt ökad skuggning. Regionalt utpekade gröna nacka-Värmdökilen försvagas. Planen är inte i linje med Agenda 2030. Planen medför stor negativ påverkan på rekreationsvärdena samt förändrad landskapsbild och påverkan på riksintresset Kust och skärgård. Planen innebär en förlust av många viktiga ekosystemtjänster. Dagvattnet omhändertas inte naturligt, temperaturregleringen i samband med klimatförändringarna försämras och rening av luft och vatten likaså. Planen riskerar att överskrida miljökvalitetsnormerna för luft. Planen strider mot flera nationella och kommunala miljömål, samt att planen inte är förenlig med Nacka kommuns egna stadsbyggnadsidé om en tät och sammanhållande stad. Bevara Ryssbergen som det är. Låt skogen vara, urskogarna försvinner, viktigt att dessa bevaras.

Planenhetens kommentar: Se planenhetens kommentar till Naturskyddsföreningens synpunkter ovan.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare inom planområdet

Inga fastighetsägare finns inom planområdet utöver byggaktören och Trafikverket. Se Trafikverkets yttrande ovan.

Inkomna synpunkter från fastighetsägare utanför planområdet

17. **Ägaren till fastigheten Sicklaön 130:2** påpekar att Ryssbergen angränsar till Birkaområdet, ett område som deras gamla villaförening verkat för att behålla intakt och opåverkat från nya byggnationer. Med Nacka kommuns inriktning att kring tunnelbanestationerna bygga stad/Järla station, har större delen av fastighetsägarna beslutat sig för att försöka fly härifrån snarast möjligt. Deras familj är en av dessa. Kommunen, tillsammans med fastighetsägarnas exploatör, omvandlar därför genom det pågående detaljplanarbetet Birka till stadsmässig kvartersbebyggelse.

Om detaljplanarbetet av Birkaområdet avstannar eller avslutas, det vill säga att området i framtiden tvingas kvarstå som villaområde och de boende därmed fångas kvar, ser de ett mycket stort problem med planen för Ryssbergen. I synnerhet om planerna för Birkavägens genomförande under Värmdöleden består, eller återuppstår. Med en beräknad trafikvolym på drygt 5500 fordon per dygn får de Birkaboende en ohållbar trafiksituation som dessutom adderar buller till den redan ansträngda situation som råder.

Den planerade simhallen och de nya fotbollsplanerna i Birka, precis vid underfarten av Värmdöleden, kommer belasta Birka med ytterligare trafik- och parkeringsutmaningar.

Ryssbergen är en gammal skog som ligger ovanligt citynära och som ger närboende en fin möjlighet att få uppleva orörd natur. Att ta ca 20-25% av skogens totala yta i anspråk för den planerade byggnationen är negativt för såväl individer som för ekologin. Natur- och rekreationsvärden kommer delvis att gå förlorade för generationer framåt. De hade hellre sett att man hade prioriterat att bebygga på redan ianspråktagen markyta och därmed värna detta befintliga gamla naturområde.

Kvarstår Birka som villaområde, det vill säga om kommunen inte följer det aktuella start-PM'et för Birka mot stadsomvandling, så motsätter de sig å det starkaste byggnation av flerbostadshus samt verksamhetslokaler i Ryssbergen. Detta med motiveringen att de i så fall ser att man bör bevara den naturskog som är deras närmaste granne, inte öka trafiksituationen genom Birka eller annat vis skapa förändringar som försämrar livssituationen för dem som boende i Birka.

Planenhetens kommentar. Att bygga ut Birkavägen för allmän fordonstrafik ser inte planenheten som möjlig förrän i samband med en eventuell planläggning i Birkaområdet eller Järlahöjden. Gatan behöver då studeras så den fungerar som förlängning av huvudgatan från Ryssbergen. Till dess avses trafiken vända inom planområdet. Möjligen kan vissa mindre åtgärder på Birkavägen möjliggöra att busstrafik kan passera. Eventuella trafik- och parkeringsutmaningar kring bebyggelsen söder om Värmdöleden hanteras inte i denna detaljplan. I övrigt se kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

Övriga inkomna synpunkter

18. Brf Sicklaön

Föreningen anser att den presenterade detaljplanen bör avbrytas då detaljplanen innebär att man vill ta mark i anspråk som är orörd urskog vilket skulle innebära oåterkalleliga förluster av höga naturvärden. Planen går dessutom helt emot nationella och kommunala miljömål och tunga instanser har ifrågasatt valet av byggområde. Även av kommunens beställda miljökonsekvensbeskrivning framgår att det är olämpligt att bygga i området. Detaljplanen står inte heller för sig själv utan antar att även beslut tas för andra detaljplansområden innan dessa är utredda. De anser inte heller att Nacka kommun tagit hänsyn till de synpunkter som kommit in från det samråd eller den miljökonsekvensbeskrivning som har gjort vad gäller att ta hänsyn till framförallt naturvärden. De ser stora risker med nuvarande förslag vad gäller påverkan på Birkavägen och övriga närområden såsom Järla sjö och Finntorp.

Begränsningarna i kollektivtrafiken och de överfulla parkeringarna vid Nyckelviken, Hellasgården och Velamsund varje helg visar på hur viktigt det är att ha naturområden i sin närmiljö som inte kräver ett transportmedel samt att det är omodernt med trånga städer. Istället behöver man planera och genomföra på stadsbyggnad hur ett hållbarhetsperspektiv både vad gäller natur, hälsa och miljö.

Föreningen ser inte att man har tagit hänsyn till de synpunkter som kommit fram i samrådet 2018. En annan viktig utgångspunkt är enligt föreningen att om planförslaget genomförs för Ryssbergen måste det kunna stå för sig själv och inte bygga på att ett antal åtgärder kommer att utföras inom andra områden där beslut om förändring ännu inte tagits såsom detaljplanen för Birkaområdet.

Föreningen anser att gator måste fungera så att till exempel bussar och andra stora fordon såsom lastbilar och ambulanser kan vända inom Ryssberget. Om det inte går med nuvarande planförslag, förändra byggnader och vägar. Förutsatt inte att Birkavägen kan breddas så mycket så att buss, gående och cyklar får plats samtidigt eftersom berget till väster om Birkavägen som är naturligt (inte sprängd yta) kan bevaras (ca 10 m tillgängligt till berget idag inkl. trottoar). Diket som finns är viktigt för dagvattenavrinningen idag och det finns redan i nuläget utmaningar med dagvattenavrinningen längs med Birkavägen som riskerar att försämrats ytterligare när den naturliga dagvattenreningen via skogen minskar.

Föreningen anser att det är oklart hur årsmedelsdygnstrafiken (ÅDT) påverkar Birkavägen. Hur många fler gående och cyklar (boende och arbetare) samt bilar beräknas belasta Birkavägen om byggnationen ändå skulle bli aktuell? Har andra alternativ utretts, såsom att det kan vara bättre att en buss går till Sickla station? Vad menas med att Birkavägen ska bli en allmän gata?

Föreningen anser att förslaget ska innehålla en yta för lek och vistelse för barn i relation till antal lägenheter. Finns det inte plats för lekplatser så bygg färre lägenheter. Hänvisa inte till lekplatser i andra områden såsom Birka. Även i planförslag Järila Stationsområde Norr hänvisades till bland annat Birka. Inte heller i det området skulle det byggas tillräckligt med lekplatser.

Föreningen menar att det i samrådshandling och lokal press låter som att alla som bor i Birka vill sälja sina fastigheter. De påpekar att det finns många familjer som bor i Birka som gärna bor kvar och som måste bo kvar och värnar om kultur- och naturmiljön. De boende vill att Nacka kommun verkar för att kommunen förblir en attraktiv kommun där människor vill bo och där företag vill ha sin verksamhet och att värdefull kultur- och naturmiljö bevaras. Med nuvarande förslag på utbyggnad av Ryssbergen - hur är det tänkt att invånarna i Nacka ska komma åt naturreservatet då planområdet ligger i den del av Ryssbergen som är mest plan och lättillgänglig och där det går att leka, promenera för både barn och vuxna utan att behöva gå i branta sluttningar. I miljökonsekvensbeskrivningen finns inte heller någon analys av hur resterande miljö påverkas av tät bebyggelse i så nära anslutning till ett eventuellt naturreservat, med ökad belastning och påverkan på arter och djur. Bevarad natur är förstås viktigt för hälsan och miljön men om naturen är otillgänglig för innevånarna som då måste ta sig till andra områden, mest sannolikt åka bil, gagnar inte miljön och hälsan.

Föreningen ifrågasätter även tidpunkten för att planera och sätta igång ett bygga i Ryssbergen då det finns flera pågående nybyggnationsområden som inte har kunnat säljas och flera områden som inte innebär förstörelse av kultur och naturområden, som till exempel området kring Skvaltån, grusparkeringen vid Järila sjös

återvinningscentral, delar av Nacka strand och Jarlaberg. Det är oansvarigt av Nacka kommun att förstöra oersättliga värden bara för att kunna bygga bostäder som risker att inte bli attraktiva och ohälsosamma för de som eventuellt ändå flyttar in.

Planenhetens kommentar. Detaljplanen för Ryssbergen kan fungera som ett fristående projekt utan beroenden till omkringliggande stadsbyggnadsprojekt. Detaljplanen medger att en gata byggs ut, som skulle kunna förlängas till Birkavägen. Kommunens avsikt är dock inte att släppa de boendes biltrafik mot Birkavägen förrän en breddning av vägen har skett, vilket behöver ske i ett separat projekt. Fordon som lastbilar och ambulanser kan vända på lokalgatan inom planområdet. Vändning för buss är inte möjligt inom planområdet. För att kollektivtrafik med normalstor buss ska kunna trafikera de nya bostäderna krävs att bussar kan köra via Birkavägen. I det trafik-PM som utgör underlag för detaljplan prognosticeras trafikmängden mot Birkavägen vara cirka 3000 fordon/dygn, vilket kräver en större förändring av Birkavägen. Planenheten bedömer att en allmän lekplats inte ryms i förslaget. Lektytor kommer att finnas på bostadsgårdarna och de allmänna ytorna har begränsats. I övrigt se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

19. Nätverket Rädda Ryssbergen samt därutöver 33 boende (Boende 1, 7, 12, 15, 40, 50, 88, 100, 101, 108, 109, 110, 112, 116, 118-236)

Nätverket Rädda Ryssbergen består av boende i närområdet, Naturskyddsföreningen i Nacka och Nacka miljövårdsråd. De avstyrker planförslaget i sin helhet och anser att planarbetet bör avbrytas.

Nätverket anser att planen medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden då Ryssbergen är en till stora delar orörd urskog med mycket höga naturvärden. Kombinationen av dess närhet till innerstaden och den orörda trolska miljön gör Ryssbergen unik. De biologiska värdena är utmärkande jämfört med många andra skogar i Stockholms län och nationellt där både gamla träd och död ved är en bristvara. Ryssbergen har av Skogsstyrelsen beskrivits som ”ett Tyresta Nationalpark i miniatyr”. Planområdet är dessutom mycket variationsrikt och består av ett brandområde, gammal hållmarkstallskog och en svacka med ett stort lövinslag. 31 naturvårdsintressanta arter har observerats i planområdet. 11 av dessa är rödlistade. Nya naturvårdsarter hittas dessutom kontinuerligt varav den senaste upptäckten är den rödlistade kolflarnlaven (NT) som hittades av Naturskyddsföreningen 2020. Nätverket anser att dessa arter samt många fler kommer att minska eller försvinna helt vid genomförande av planen. För alla livsmiljöer finns tröskelvärden där även små förluster av yta kan orsaka dramatiska förluster av antalet arter.

Nätverket anser att enligt den inventering som ÅF gjorde 2015 identifierades totalt 237 värdeelement inom planområdet. Främst identifierades tallar i form av grov liggande död ved, gamla grova träd eller grov stående död ved, men även block, lodytor och småvatten identifierades. Mängden död ved har nu dessutom ökat markant i och med branden 2018 som bland annat påverkade den västra delen av planområdet. Nätverket anser att om detaljplanen genomförs påverkas även skogen utanför planområdet negativt genom bland annat ökat slitage, ökad tillförsel av

näringsämnen och föroreningar samt genom beskuggning från 10-våningshusen med förlust av både naturvärden och arter som följd.

Nätverket anser att samtliga inventeringar och utredningar som gjorts i Ryssbergen har rekommenderat att Ryssbergen ska bevaras i sin helhet. Trots dessa rekommendationer och de konstaterat höga naturvärdena väljer Nacka kommun ändå att planera för bebyggelse och verksamheter så att dessa värden försvinner i kombination med att stora delar av övrig naturmark på västra Sicklaön försvinner när Nacka bygger stad. Ett genomförande av planen innebär således att Nacka-Värmdökilen försvagas och den gröna infrastrukturen på västra Sicklaön minskar och påverkas mycket negativt, med minskat livsmiljöutrymme och försvärad spridning för många arter som följd. Detaljplanen innebär omfattande sprängningar i berg vilket gör att ännu mer av Nackas karaktär av sprickdalslandskap försvinner. Sprängning ger också upphov till utsläpp av bl.a. kväve.

Nätverket anser att planområdet ligger i den del av Ryssbergen som är mest plan och lättillgänglig. Här är det lätt att promenera utan att behöva gå i branta sluttningar och denna yta lämpar sig också bäst för lek. Nacka kommun påstår att man bebygger de delar av Ryssbergen som har lägst rekreativvärden, men detta påstående stämmer inte då det är den här delen av skogen som används mest, inte minst av skolor och förskolor, då den är mest lättillgänglig. I dagsläget används planområdet av närliggande förskolor för utflykt och lek samt av skolelever från Nacka gymnasium och Eklidens skola för att utöva skolidrott. Att exkludera barn och äldre från att kunna nyttja det enda större naturområde som blir kvar i centrala Nacka är allvarligt och ger stora negativa konsekvenser för friluftsliv, lek, motion och hälsa. Nätverket anför att detaljplanen medför ett minskat utrymme för rekreation, en starkt förändrad landskapsbild och förstör upplevelsen av orördhet och trolskhet, som är högt värderat av många. Var man än befinner sig på höjderna i Ryssbergen så kommer 10-våningshusen att synas, vilket gör att urskogsupplevelsen försvinner. Även från vattnet kommer 10-våningshusen att synas och planen har därmed även en negativ påverkan på riksintresset Kust och skärgård.

Nätverket anser att planen innebär en förlust av många viktiga ekosystemtjänster. I rapporten "Visualisera och värdera ekosystemtjänster i kommunal samhällsplanering – ekotjänster i Nacka" framkommer att flera olika typer av ekosystemtjänster sammanfaller i Ryssbergen. Ett genomförande av planen innebär, utöver förlust av biologisk mångfald och rekreativvärden, även att en naturlig kolsänka försvinner, vilket är negativt för de pågående och accelererande klimatförändringarna. Dessutom minskar skogens naturliga förmåga till temperaturreglering och rening av luft och vatten då delar av skogsmarken försvinner. Delar av planområdet utgörs av en sänka och är ett naturligt infiltrationsområde. Att inte bevara detta område för ett naturligt omhändertagande av dagvatten är ett allvarligt feltänk och kostsamt i längden och som skapar en sårbarhet för dagvattenhanteringen inom hela Nacka stad. Det är bakvänt att förstöra platser med naturlig dagvattenrening, som det är så ont om inom Nacka stad, och istället anlägga reningansläggnings utanför planområdet. Det korrekta vore att bevara hela Ryssbergen och samtidigt genomföra de föreslagna reningsåtgärderna för att få, inte bara en oförändrad, utan

en bättre vattenkvalitet i Strömmen och Järlasjön som kommer att få ökade föroreningshalter av planen.

Nätverket framför att enligt planhandlingarna överskrids inte miljökvalitetsnormerna (mkn) för luft vid några vistelseytor. Men med stor sannolikhet överskrids mkn vid parkeringsytan närmast Värmdöleden där både personal och kunder vistas eftersom mkn, enligt planhandlingarna, ligger precis under norm och mkn överskrids på Värmdöleden och ytan allra närmast leden. Det finns med andra ord en uppenbar risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna för luft längs med Värmdöleden under vissa omständigheter såsom vid ökade trafikmängder och förändrade väderförhållanden, som kan fälla planen. Gränsen är dessutom högt satt i jämförelse med EU-gränsen. Mkn överskrider dessutom miljömålet för Frisk luft.

Nätverket anser att planen strider mot flera nationella och kommunala miljömål. Planen innebär att åtta nationella miljömål såsom Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Frisk luft, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, Giftfri miljö och God bebyggd miljö påverkas negativt och försvåras att nås. Detaljplanen går dessutom helt emot Nackas egna miljömål ”Ett rikt växt och djurliv” där det strategiska målet är att värna ett varierat landskap med hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter det vill säga precis de kvaliteter som finns i planområdet i Ryssbergen och som försvinner vid genomförande av planen. Inom delar av planområdet är dessutom luftföroreningshalterna för höga för att klara miljömålet ”Frisk luft”.

Nätverket anser att det finns stora brister i miljökonsekvensbeskrivningen. Viktiga frågor som dagvattenhantering samt hanteringen av luftföroreningar och miljökvalitetsnormer för luft saknas, vilket är anmärkningsvärt. Dessutom borde även rekreativa värden vara med. Miljökonsekvensbeskrivningen saknar dessutom alternativbeskrivningar vilka skulle belysa hur man kan uppnå planens syfte, bostäder och verksamhetsområde, på annat sätt och på annan plats som inte innebär en betydande miljöpåverkan.

Nätverket anser att detaljplanen är oförenlig med Nackas mål, principer och arbetssätt vid planering av Nacka stad. Detaljplanen innebär att man frångår idén om att bygga en tät sammanhållen stad och placerar istället ett bostadsområde ensamt och isolerat från resten av Nacka stad med barriären Värmdöleden emellan. Den östra delen av bostadsområdet får 800 m till närmaste tunnelbana och någon busslinje är inte garanterad. Den planerade bebyggelsen i Ryssbergen kan lämpligen placeras på Ica-Maxi-fastigheten istället. Detta område har, enligt kommunens planer, samma bebyggelseidé som planen i Ryssbergen med verksamheter närmast motorvägen och bostadsbebyggelse innanför.

Nätverket vill att hela Ryssbergen fortsätta få vara en 30 ha stor, unik, stadsnära urskog för invånarna i Nacka stad och anser att det är extremt oansvarigt av Nacka kommun att förstöra oersättliga värden bara för att bygga några ytterligare bostäder och verksamheter som går att placera på Ica-Maxi-fastigheten. Istället borde Nacka

kommun anstränga sig till sitt yttersta för att värna detta unika natur- och rekreationsområde och oersättliga resurs för invånarna i Nacka stad.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

20. Boende 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 55, 69, 95

avstyrker planförslaget i sin helhet och har lämnat samma yttrande som Boo miljö- och naturvänner.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

21. 49 boende (boende 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 61, 63, 65, 67, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 82, 86, 90, 91, 93)

De boende har skickat in separata yttranden med olika formulering av samma synpunkter. De anser att det inte ska byggas i Ryssbergen med motivering att det är höga natur- och rekreationsvärden. De anser att skogen ska bevaras i sin helhet och att naturreservat ska inrättas för hela Ryssbergen.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

22. Boende 19

Kommunen bör ha en kompensationsplan så Nacka istället ökar sin grönbevuxna yta. Hela exploateringen behöver bli klimatneutral. Nacka kommun verkar sakna en integrerad mobilitetsplan för alla allmänna transportmedel inte bara den nya tunnelbanan. Den boende vill se mer naturlika byggnader närmast motorvägen och anser att drivmedelsstation här är en dålig plats och attraherar mer trafik. Cykelkoppling mellan Kvarnholmen och Birkavägen skulle behövas genom Kvarnholmstunneln för att nå Järla station.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar synpunkterna i övrigt, som gäller övergripande frågor och hanteras utanför denna detaljplan. Åtgärder för natur föreslås även utanför detaljplanen som en följd av exploateringen. Planenheten bedömer att den östra delen är lämplig för hantering av drivmedel.

23. Boende 20

Den boende anser att Nacka skall bygga minst 30 våningshus i Ryssbergen. Helst borde det vara högre än Turning Torso i Malmö. Då skall de synas över hela stan och inloppet till Stockholm. Nacka måste ju synas i Sverigekartan. Förstör inte finaste platsen med små hus, bygg så högt som möjligt.

Planenhetens kommentar. Högre byggnader (upp till 16 våningar) prövades i detaljplanens samrådsskede. Påverkan på landskapsbild bedömdes bli för hög och planenheten bedömde att en lägre skala är mer lämplig på platsen.

24. Boende 23

Den boende anser att känslan av att stå på en bostadsrättsförenings uteplats kommer krypa längre in i skogen är fastigheternas gräns. Idag är det en tydlig avgränsad skog men kommer förvandlas till en skogsdunge tillhörande några få. Förslaget bygger bort sikten från Värmdöleden mot Ryssbergen vilket kan göra att färre upptäcker området. I dagsläget är skogsområdet som en reklam för naturen för alla som tar sig in med bil och buss. Verksamhetslokalens utformning upplevs mer som en industribyggnad än något som platsar i staden. Hus i den storleken bör undvikas. Om buller är anledningen till byggnadens utformning så tycker den yttrande att detta bör lösas på annat sätt. Det vore att föredra en serie sammanlänkade byggnader istället för ett långt hus med skiftande fasadutformning.

Planenhetens kommentar. I planförslaget fyller buffertzonen en roll i att avgränsa skogen från bostäderna. Även en smal bebyggelsefri zon har införts på kvartersmark för att byggnaders influensområde inte ska privatisera skogen för mycket. En verksamhetsbyggnad behöver ha en viss höjd för att skydda bostäderna mot buller. Den gestaltning som regleras är att byggnaden ska variera i färg och materialval. Det skulle kunna hanteras som sammanlänkade byggnader eller variation inom samma byggnad.

25. Boende 26

Gör iordning stigar och se till att det blir ett rekreationsområde som är lättillgängligt. Det finns knappt någon grönyta kvar på Kvarnholmen, ingenstans som hundägare kan motionera sina hundar. Hela Ryssbergen behövs för promenader, för alla hundar och barn som annars inte får tillgång till skog. Det är ett fint område som skulle behöva fler iordninggjorda stigar och en och annan trappa. Om vägen stör kan ett bullerplank mot 222 sättas upp. När 222 överdäckas kommer bostäder och företagslokaler kunna byggas. Låt hela Ryssbergen bli naturreservat.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

26. Boende 36

Den boende har bott i Nacka i hela sitt liv och menar att livskvalitet spelar ingen roll så länge kommunen tjänar pengar på nya bostäder. Den boendes familj kommer flytta därifrån om skövlingen fortsätter. Ta hänsyn till era invånare och sluta exploatera det som gör Nacka så exotiskt.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

27. Boende 96

Den boende är bosatt sedan cirka 40 år nära Ryssbergen och beskriver att barn och barnbarn har haft skogen som lekplats och läroplats. Den boende anser att man ska tänka på kommande generationers väl, vilket innebär ibland att avstå från kortsiktiga vinstflöden. Att bygga miljöklokt, bygganpassa till befintlig natur i stället för att skövla och spränga bort den, att värna om naturlig vattenrening och skapa smarta kretsloppsboenden, vore tidsenligt och på sikt billigare och hållbarare. Nacka, med stora miljöambitioner, kan med sin goda ekonomi bli föredöme och pionjär och

infoga miljösmarta bostadsområden i den befintliga naturen. Den boende anser att jämna naturen med marken är omodernt och kortsiktigt. Den skada naturen tillfogas kommer sannolikt kosta kommande generationer mycket mer att reparera än kortsiktiga vinster i nuet.

Den boende anser att ett trafikflöde på cirka 40 000 fordon/dygn på Värmdöleden och ett ytterligare flöde på beräknade 4 000 fordon/dygn via Birkavägen, ett område som Svenska Byggnadsvårdföreningen på sin nationella "Gula Lista" klassat som kulturmiljö att skydda och bevara, finns också med i planen. Den breddning till angivna 17 meter av Birkavägen som nämnts i samband med bebyggelsen i Ryssbergen med omfattande sprängningsarbeten, blir dödsstöten för ett flertal 110-120 år gamla hus. Genom att bebygga Ryssbergen, hotas på så vis två nationella arv, urskogen och Birkaområdet. Med breddade vägar och kraftigt ökad genomfartstrafik, kommer de så kallade kolsänkorna som urskogen och Birkaområdet utgör, inte räcka till för att balansera ständigt ökande koldioxidhalter och partikelutsläpp.

Den boende anser att den miljöovänliga betonglänga som är tänkt att fungera som "buffert" mot Värmdöledens partikel-och koldioxidutsläpp, vill skapa en illusion av att utsläppen försvinner. Det gör dom ju inte. Den stad som Nacka vill bygga i vacker, kuperad förskärgårdsnatur, är deprimerande och dyster. Allt växtlighet renrakas först, sedan sprängs håligheter och i detta ödsliga landskap, växer sedan kompakta och likformiga byggnader upp. Träd där är viktigt för att kompensera för den orimliga byggdensitet som planeras vid Nacka Forum och Gamla Värmdövägen. Urskogen måste lämnas intakt och bli naturreservat.

Den boende föreslår att marknadsföra Nacka som kommunen som har allt - förskärgård, klimatsmart, naturanpassad bebyggelse, omsorg om kommande generationer och en urskog och som konkret manifestation på sitt åtagande, uppföra en enda och unik byggnad, totalekologisk, som nytt landmärke för Nacka i Ryssbergens nya Naturreservat. Ett gratis interaktivt Centrum för kursverksamhet i miljökunskap, skogsvård, naturvård, biologisk mångfald, internationella sammankomster och mycket mer.

Planenhetens kommentar. Angående eventuella förändringar av byggnader och stora ombyggnationer av vägar i Birkaområdet regleras det inte inom detta projekt. Se även planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

28. Boende i Birkaområdet

De yttrande är några av de boende i en bostadsförening i Birkaområdet. De känner en stor oro inför den trafikökning som kan komma att ske. Planen indikerar på en möjlig trafikökning av 10-20 gånger den nuvarande trafiken. Även om vårt område inte är detaljplanerat, så är det en omöjlig trafikmängd, i synnerhet som många skolbarn av olika åldrar passerar över Birkavägen under dagtid. De är oroliga för att trafikolycka kommer att ske i hörnet Järneksvägen/Birkavägen även vid dagens trafikintensitet. De hoppas att planerarna kan finna att vägen österut från området bör göras attraktiv. Redan nu är det en hel del smitkörande på Birkavägen upp till Tallidsområdet och Finntorp. Det lär ju inte minska sedan.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till ägaren till fastigheten Sicklaön 130:2

29. Saltsjö-Järla Villaförening samt boende i Birkaområdet (boende 70, 74, 77, 85, 87, 99, 105, 111)

De boende anser att med nuvarande inriktning att bygga har större delen av fastighetsägarna beslutat sig för att flytta härifrån snarast möjligt. Med en beräknad trafikvolym på drygt 5500 fordon per dygn får Birkaboende en ohållbar trafiksituation som dessutom adderar buller till den redan ansträngda situation som råder. Ryssbergen är en gammal skog som ligger ovanligt citynära och som ger oss en närboende en fin möjlighet att få uppleva orörd natur. Att ta bort cirka 20-25% av skogens totala yta tas i anspråk för den planerade byggnationen är negativt för såväl oss individer som för ekologin. De hade hellre sett att man hade prioriterat att bebygga redan ianspråktagen markyta och därmed värna detta befintliga gamla naturområde. Kvarstår Birka som villaområde, det vill säga om kommunen inte följer det aktuella start-PM för Birka mot stadsomvandling, så motsätter de sig byggnation av flerbostadshus samt verksamhetslokaler i Ryssbergen. Detta med motiveringen att de i så fall ser att man bör bevara den naturskog som är deras närmaste granne, inte öka trafiksituationen genom Birka eller annat vis skapa förändringar som försämrar livssituationen för oss som boende i Birka.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till ägaren till fastigheten Sicklaön 130:2

30. Boende i Birkaområdet (boende 81, 83, 89, 97, 98, 103, 104, 106, 107)

De boende anser att exploatering eller avverkning av området innebär negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden på västra Sicklaön. Ryssbergen bör därför skyddas som naturreservat. Dagens buller från motorvägen torde vara ett mindre problem för det säregna växt och djurlivet i Ryssbergen än vad den planerade exploateringen kommer att åsamka.

De boende tillhör de en grupp på ett 30-tal familjer vars boendemiljö påtagligt försämrats på grund av framdragningen av nya tunnelbanan och medföljande exploatering. Höstens arbete med arbetstunneln har hela veckan lång kl. 7 - 22 tärt på deras inomhusmiljö med sprängningar och stomljud från borrhinar, för flera av dem inte sällan med överskridna gränsvärden. Därtill besväras de av råttor. I dag förstår de att deras beslut också innebär att kommunen erbjuder en möjlighet att rädda Ryssbergen. De uppmanar därför kommunen att inte störa Ryssbergens natur med dess ekologiska, sociala och estetiska värden som alla gynnar utvecklingen mot visionen om en grön hållbar stad. När 36 000 kvm mark frigörs från privatpersoner i Birka kan Ryssbergen räddas.

De boende anser att Ryssbergen norr om Värmdöleden måste få förbli orörd. Genom att koncentrera boende, skolor med mera till Birka kan vi alla bidra till bevarandet av biologisk mångfald och tillika en natur som gynnar storstadsmänniskans välmående.

Genom att rädda den vackra naturen i Ryssbergen - som ligger i anslutning till ny och modern hållbar boendemiljö i Birka nära tunnelbanan - blir Sicklaön unikt. Här har Nacka kommun en möjlighet att vässa uttrycket ”mellan storstad och skärgård” till att erbjuda ”promenader i vacker urskog med biologisk mångfald – ett stenkast från tunnelbanan”.

Planenhetens kommentar. Angående eventuella förändringar av byggnader och stora ombyggnationer av vägar i Birkaområdet regleras det inte inom detta projekt. Se även planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

31. Boende 57

Som gammal Nackabo och granne med Ryssbergen är den boende starkt kritisk till förslaget. Någon alternativ plan där man föreslår en annan plats att förlägga de planerade bostäderna och ”affärsverksamheten” hade inte kommunen då vid planarbetet 2018. En alternativ plan saknas också idag, tre år senare, när den något omarbetade detaljplanen läggs fram. Detta är anmärkningsvärt med tanke på alla kritiska synpunkter som kom in till kommunen i föregående samrådsvända. Den yttrande föreslår Ica-Maxi-fastigheten som alternativ placering för bebyggelse. Den yttrande hänvisar till Structors miljökonsekvensbeskrivning från 2020, och menar på att ett plangenomförande för Ryssbergen skulle innebära stora negativa konsekvenser för naturmiljön. Den yttrande fortsätter att hänvisa till Structors utredning och menar på att området kommer hamna mer i skugga vid ett plangenomförande som också kan påverka naturmiljön. Den yttrande frågar sig också om det planerade naturreservatet ska tillförsäkras köparna av de planerade lägenheterna, eller om andra nackabor kan komma att använda det också. Det föreslagna reservatet är dessvärre inte så stort, vilket kan öka trängsel och slitage. Dessutom blir inte den mest tillgängliga delen av skogen tillgänglig för besökare eller boende, utan där planeras bebyggelse, vilket lämnar de branta delarna kvar. Det är ingen lämplig plats att promenera om besökaren har någon typ av balans- eller rörelseproblem.

Ryssbergen bidrar till flera viktiga ekosystemtjänster som försvinner vid en exploatering. Efter branden i Ryssbergen 2018 så har det dessutom bildats nya arter och växter som är biologiskt skyddsvärda. Med tanke på att träd beskrivs som värdefulla i Ryssbergen, tycker den yttrande att det är anmärkningsvärt att det inte gjorts någon uppdatering av trädinventeringen efter branden 2018 vilken påverkat antalet träd inom brandområden. I MKB påpekas att det idag saknas ett samlat grepp i kommunen för att förstärka den gröna infrastrukturen och för att motverka de kumulativa effekterna av pågående utbyggnadsprojekt.

Planenhetens kommentar. Den del av Ryssbergen som avsätts som naturreservat skyddas som rekreativområde för allmänheten långsiktigt. Se även planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter och Naturskyddsföreningens synpunkter ovan.

32. Boende 60

Avstryker detaljplanen för bebyggelse av Ryssbergen. Den yttrande ser hellre att kommunen planerar ett nytt, större naturreservat som omfattar hela Ryssbergen.

Infarten till Stockholm har riksintresse, och är världsberömt för det. Det påverkas redan negativt av den tätbebyggda Kvarnholmen, och även den planerade bebyggelsen i Ryssbergen kommer att synas från vattnet. Den yttrande vill även belysa Ryssbergens betydelse i modern historia – under andra världskriget bevakades Stockholms inlopp från Ryssbergen dag som natt. Den breda vägen som finns kvar till de högsta delarna av området vittnar om detta.

Planenhetens kommentar. Projektet bedöms inte innebära en påtaglig skada på riksintresset för Stockholms inlopp. I övrigt se planenhetens kommentar till Naturskyddsföreningens synpunkter ovan.

33. Boende 62, 75, 113, 114, 115, 117

Planarbetet bör avbrytas av flera skäl. Skogen innehar mycket höga naturvärden som går förlorade vid exploatering. Projektet strider mot Sveriges klimatmål. Minskningen av Ryssbergen inklusive Trolldalen, Bageriberget och Skatberget gör det svårare för djur att röra sig i området och växter att sprida sig. Ryssbergen tillsammans med Trolldalen och Svinderviksparken är ett populärt rekreativområde. Sådana oaser har visat sig värdefulla för att klara av Folkhälsomyndighetens rekommendationer pga corona. Ryssbergen och andra mindre naturområden spelar stor roll för att reglera temperaturen i en allt tätare stadsmiljö med varma somrar pga klimatförändringen.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

34. Boende 64

Ett stort misstag om 25 % av Ryssberget exploaterades. Resterande 75 % av skogen skulle snart vara nedtrampad och nedskräpat. Djur- och växtliv skulle inte förbli densamma. Det skogsområde som bevarats på Kvarnholmen är nedtrampad och har förlorat mycket sitt växt- och djurliv. Ingenting av naturen är kvar på Kvarnholmen jämfört med när den yttrande flyttade dit. Ryssberget bör behållas i nuvarande skick och omvandlas till naturreservat. Den yttrande ger förslag på att bygga på parkeringsytor eller redan bebyggda platser som kan omvandlas till bostäder med hyror eller priser som ungdomar har råd till.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

35. Boende 66

Den boende påpekar att trafikbullerutredningen saknar hur trafikbullernivåerna påverkar den befintliga bebyggelsen i Vikdalen som ligger i anslutning till östra delen av planområdet. Redan idag har påverkan av trafikbullret från Värmdöleden ökat väsentligt i och med att skog försvunnit när rondellen vid tunnelmynningen byggdes, och detta skulle förvärras ytterligare med nuvarande planförslag med anslutningsvägen över tunnelmynningen som sträcker i nära anslutning till befintlig bebyggelse, där ytterligare bullerdämpande skog försvinner. Den boende anser att trafikbullerutredningen behöver kompletteras och riskanalysen har inte visat tillräckligt tydligt de risker som avser befintlig bebyggelse i Vikdalen. Närmsta tomt i

Vikdalen ligger ca 50 meter från föreslagen anslutningsväg i östra delen av Ryssbergen, där transporter av brännbara gaser och brandfarliga vätskor planeras ske.

Den boende anser att slutgiltigt planförslag för Trafikplats Kvarnholmen bör beaktas i samband med planprocessen för Ryssbergen, då dessa är helt sammanlänkade och bygger på förutsättningar från respektive plan (även processen för Ryssbergens Naturreservat). Den yttrande får känslan av att Nacka kommun inte vill adressera eller belysa helheten med området eller ta ett gemensamt grepp pga dess komplexitet och kontroversiella natur. Den boende ser det olämpligt att arbeta med samma område i två separata planprocesser som båda har en direkt påverkan på varandra. Den boende anser även att granskningsunderlaget för Ryssbergen har väsentliga brister och är inte tillräckligt underbyggd för att kunna gå vidare i nästa steg i planprocessen.

Planenhetens kommentar. Planenheten bedömer att risken för påverkan på Vikdalens bebyggelse är begränsad och att det inte är nödvändigt att trafikbullerutredningen utökas med påverkan på Vikdalens bebyggelse. Trafikmängderna är relativt begränsade på den nya vägen och avståndet är relativt stort. Befintliga underlag bedöms tillräckliga. Planenheten ser inte heller behov av att uppdatera riskanalysen då avståndet är cirka 80 meter och endast ett tankställe finns inom planområdet, som målpunkt för farligt gods, vilket innebär få transporter. Utförda utredningar har bedömt avståndet mellan de nya bostäderna och väg som acceptabel. Bostäderna i Vikdalen ligger på längre avstånd från vägen än de nya bostäderna i Ryssbergens detaljplan. Planenheten ser att detaljplanen för Ryssbergen och en bebyggelse kring trafikplats Kvarnholmens östra sida kan hanteras separata planeringsprojekt. Efter samrådet ändrades planområdet så hela angoringsvägen hanteras i detaljplanen för Ryssbergen för att undvika att detaljplanen har beroenden till angränsande planeringsprojekt.

36. Boende 68

Den boende kan inte förstå att markägarens makt är så stor att planen måste drivas igenom för att bevara övriga $\frac{3}{4}$ delen av Ryssbergen som naturskyddsområde. Alla vet att kommuner har planmonopol. För att skydda hela Ryssbergen kan man gång på gång säga nej till markägaren och efterhand kommer det att framstå för folk och politiker att det är omöjligt att förstöra detta urskogsområde så nära Stockholm. Området får inte stympas utan till sin helhet måste det skyddas. Den boende undrar om det finns stora ekonomiska konsekvenser för kommunen att säga nej till markägaren och om det finns avtal som medborgare inte känner till. Meddela detta istället för att försöka framhäva att det är så bra att bebygga området. Den boende anser att det är nödvändigt att till en rimlig del kompensera markägaren (liksom man borde göra till alla markägare i landet med skyddsvärd skog) och undrar vad som hindrar kommunen att göra det. För att skydda Ryssbergen behöver kommunen säga nej till markägarens planer.

Den boende frågar sig om sprängningar kommer bli aktuellt i samband med flytt till Ryssbergen. Bostäderna på västsidan kommer vara mestadels oskyddade för buller från sydväst och bostäder kommer bli skuggade av verksamhetshuset medan andra bara har norrläge. I samband med skogsbrand 2018 är det viktigt att den del som

blev var av Ryssbergen blir ännu mer värdefull. Den boende förstår inte varför en uppgörelse om tunnelbana till Nacka måste innebära att man bygger så mycket bostäder på gångavstånd från stationerna. Det är en överdriven snabb och intensiv utbyggnad av bostäder och andra byggnader till priset av omfattande naturförstörelse är inte nödvändig.

Den boende anser att det kanske viktigaste är att den inte alltför branta delen skövlas av denna byggnation. Stora delar av återstående skog är mycket brant och inte så tillgänglig för rekreation. Ryssbergen är verkligen bullerstört, men för människor som vill rekreativ sig är det avsevärt mycket bättre med en rejäl bullermur. Muren kan överst gärna bestå av plexiglas som vid motorvägen närmast Ektorp.

I verksamhetshuset, och i anslutning till det, föreslås bilbränsle- och bilförsäljning. Vad den boende kan förstå gäller det att flytta Bilias anläggning hit och undrar om det innebär att man måste spränga sig långt ner för flera parkeringsvåningar under aktuellt hus och undrar hur mycket en flytt får kosta för att Bilia ska acceptera att flytta från en bra nuvarande plats.

Informationen om att inkomma med synpunkter är svårtillgänglig och den boende är besviken över den stora bristen på info inför beslut i kommunen. I ett demokratiskt samhälle måste de som vi valt informera medborgarna i tillräcklig utsträckning. Det är viktigt att demokratin fungerar och att medborgarna inte känner sig överkörda. Det är också viktigt att alla uppgifter kommer fram och att bilder och text inte skönmålar förslagen.

Planenhetens kommentar. Kommunen tar beslut om var byggnation är lämplig i en detaljplaneprocess. Ett projekts kostnader regleras i det exploateringsavtal som följer detaljplanen. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning gjorts mellan naturhänsyn och behovet av fler bostäder centralt i Nacka och i Stockholmsområdet i stort. Sprängning kommer att behöva göras för att genomföra såväl gata och bostäder som verksamhetsbyggnaden.

Planenheten har informerat om planförslaget i den utsträckning som krävs i en detaljplaneprocess enligt plan- och bygglagen. I övrigt se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

37. Boende 84

Ryssbergen är speciellt och en av anledningarna till att den yttrande flyttade dit för 20 år sedan. Planerad bebyggelse är oönskad eftersom den går för djupt in i det värdefulla naturreservatet. Byggarbetet kommer vara nära hemmet och innebära oljud under många år framöver. Levnadsmiljön har redan försämrats avsevärt på grund av tunnelbanearbetet. Inget av detta är acceptabelt och den yttrande vill att planarbetet avbryts.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter.

38. Boende 92

Den boende anser att det är en bedrövlig detaljplan, och att istället för att exploatera bör man inrätta ett naturreservat där hela Ryssbergen skyddas. Området har höga naturvärden, vilket borde göra det självklart för kommunen att skydda området. I Naturvärdesinventeringen som gjordes 2016 ansåg man att området bör skyddas i sin helhet och i miljökonsekvensbeskrivningen står det att det kommer leda till stora negativa konsekvenser för naturmiljön, även med föreslagna skyddsåtgärder. Länsstyrelsen har också varit kritiska till förslaget. Det är skamligt att Nacka kommun kan tänka sig att detaljplanera skogar med naturvärdesklass 1.

Den boende påpekar att rekreationsområdet är viktigt för många människor. Ryssbergen är ett välbesökt område och kommer sannolikt bli mer välbesökt i takt med att Nacka stad växer. De områden som blir kvar efter exploatering är branta och svårtillgängliga områden som lämpar sig sämre för rekreation.

Den boende anser att om Nacka kommun bestämmer sig för att bevara Ryssbergen i sin helhet så skulle blandningen mellan storstad och gammelskog bli unik för Stockholmsområdet. Skogen skulle tillföra mycket större värde till Nackaborna än vad den kan göra som exploaterad mark. Kommunen skönmålar exploateringsplanerna på ett obehagligt sätt. Informationen som går att hitta på hemsidan är vilseledande påståenden som skadar demokratin.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

39. Brf Saltsjöhöjden 1

Föreningen anser att utsikten från medlemmarnas lägenheter beskärs kontinuerligt och de störs av byggbuller. De påverkas negativt för att kommunen bundit upp sig att bygga flera tusen lägenheter för att få tunnelbanan till Nacka. De anser att de inte har användning av någon tunnelbana då den ligger långt ifrån Finnberget. De kommer leva mitt i en gigantisk byggarbetsplats de närmaste 10-15 åren om alla planer blir verklighet. Trafiklösningar saknas för vårt område och boende kommer ha svårt att ta sig till och från sina fastigheter.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar synpunkten, som inte direkt rör denna detaljplan.

40. Boende 94

Boende i Finnberget motsätter sig planerna. Det är redan trångt som det är i närområdet i och med den omfattande nybyggnationen på Kvarnholmen. Kollektivtrafiken är ansträngd i Nacka. Av dessa anledningar bör inget byggande ske på Ryssbergen. De hoppas på att den politiska sammansättningen i Nacka efter nästa val omöjliggör byggplanerna.

Planenhetens kommentar. Planenheten noterar synpunkten.

41. Barnfamiljer i Vikdalen och Kvarnholmen

De boende kan inte förstå hur man vill avverka en urskog eller hur Nackas allianspartier och tjänstemän inte bryr sig om utarmningen av den biologiska mångfalden. Hela Ryssbergen måste skyddas, vi måste tänka på kommande generationer och miljömålen. Sverige uppnår inte 15 av de 16 miljömål som skulle vara uppnått till 2020, och missar därmed generationsmålet. Planen ger påtagliga konsekvenser för barn och unga i vilket en barnkonsekvensanalys måste utföras. I bullerutredningen har kommunen inte tagit hänsyn till vindförhållanden och topografin, vilket har stor betydelse för hur partiklar och buller sprids i ett område. De boende hänvisar till ÄFs inventering 2015 och menar att projektet medför oåterkalleliga förluster av ovärderliga naturvärden och anser att samtliga inventeringar och utredningar som gjorts i Ryssbergen har rekommenderat att Ryssbergen ska bevaras i sin helhet.

De boende anser att om detaljplanen genomförs påverkas även skogen utanför planområdet negativt genom ökat slitage, ökad tillförsel av näringsämnen, föroreningar samt ökad skuggning. Regionalt utpekade gröna Nacka-Värmdökilen försvagas. Planen är inte i linje med Agenda 2030. Planen medför stor negativ påverkan på rekreativvärdena samt förändrad landskapsbild och påverkan på riksintresset Kust och skärgård. Planen innebär en förlust av många viktiga ekosystemtjänster. Dagvattnet omhändertas inte naturligt, temperaturregleringen i samband med klimatförändringarna försämras och rening av luft och vatten likaså. Planen riskerar att överskrida miljö kvalitetsnormerna för luft. Planen strider mot flera nationella och kommunala miljömål, samt att planen inte är förenlig med Nacka kommuns egen stadsbyggnadsidé om en tät och sammanhållande stad. Bevara Ryssbergen som det är. Planen bör avskrivas helt.

Planenhetens kommentar. Se planenhetens kommentar till Återkommande synpunkter samt till Naturskyddsföreningen.

42. Boende 237

Den boende anser det vara fel att exploatera denna mark utifrån att det behövs skogar och gröna områden. Härvid är det till exempel märkligt att en rapport (naturinventering) från 2008 används, rimligen borde mera aktuellt material biläggas beslutet då denna situation knappast förbättrats. Även annat material är flera år utdaterat.

Den boende anser att hela den tänkta exploateringen av Ryssbergen, Vikdalen borde tas detaljerat i ett steg så att helheten kan bedömas. Nu förefaller det som att de minst kontroversiella delar lyfts upp till beslut först varefter komplexitetsgraden medvetet ökas i kommande steg. Materialet förefaller huvudsakligen bedöma hur nybyggnationen i planområdet påverkas av såsom farliga transporten, buller etc – inte hur befintlig bebyggelse i Vikdalen påverkas.

Vidare anser den boende att det är anmärkningsvärt att det i riskanalysen är fastslaget att Cirkel-K ska flytta till ett område som angränsar planområdet – utan att det finns något som helst beslut om detta. Denna del bör strykas och inte vara en

del av rapporten och istället skall detta analyseras förutsättningslöst om det överhuvud blir aktuellt i ett kommande skede.

Sammantaget upplever den boende att materialet har stora brister som gör att ett omtag behöver göras för att utreda om detta förslag överhuvudtaget skall behandlas/omarbetas än mindre beslutas.

Planenhetens kommentar. Flera inventeringar har utförts under senare år, bland annat för insekter efter branden 2018. Samtliga underlag finns på projektets hemsida. Utförd riskanalys har tagit med även framtida eventuella målpunkter för farligt gods, trots att det behöver prövas i separat detaljplan. Se även planenhetens kommentar till boende 66 ovan.

43. Boende 102

Den boende påpekar att naturljud som fågelkvitter gör stadsbor mindre stressade, visar ny forskning. Därför är våra tätortsnära skogar oerhört betydelsefulla för stadsbors välmående. Ljuden finns omkring oss överallt och påverkar oss på olika sätt. Vissa ljud njuter vi av, som vågornas skvalp, vindens sus i löven eller vårfåglarnas sång. Stadens ljud från bilar, bussar eller lastbilar upplever vi inte som lika positivt, det ser vi mer som buller. Tidigare forskning vid Karolinska institutet har visat att buller från flyg och vägtrafik gör oss stressade och även ökar risken för hjärt-kärlsjukdom. Samtidigt är samhällstrenden att acceptera högre nivåer av buller när nya bostäder byggs. Ett pågående tvärvetenskapligt forskningsprojekt med forskare från Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Göteborgs universitet, Högskolan i Gävle, Chalmers och Karolinska institutet studerar nu hur naturens ljud kan användas för att minska stressen i städerna. Målet är att på sikt bättre kunna ta tillvara naturen vid stadsplanering.

Planenhetens kommentar. Planförslaget klarar riktvärden för buller. Även vid klarade riktvärden kan dock personer upplevda sig störda.

44. Boende 238

Den boende vill upplysa om ett löst fornfynd i Ryssbergen som sannolikt är en del av en bearbetad flinta. Den har en vass egg och har karaktären av flinta. En arkeolog den boende känner har tittat på fyndet och bedömt det som sannolikt skapat av människan på stenåldern. Fyndet gjordes på en sådan höjd att den stack upp ur havet för 6000-7000 år sedan, enligt SGU:s karta över strandnivåer. Fyndplatsen är vid högsta punkten i den del av Ryssbergen som brann 2018. Att flintan är vit kan ha att göra med att den upphettades starkt vid branden. Fler små flintbitar kan finnas. Koordinat på ungefärlig punkt där fyndet gjordes: SWEREF99 TM (nord, öst) 6578927, 678912. Jag vill framföra att en detaljerad arkeologisk undersökning bör bekostas i samband med denna detaljplan. Fyndet av flinta indikerar att det förmodligen funnits en tillfällig eller permanent boplats i Ryssbergen under stenåldern. Den boende kommer att förmedla detta fynd till länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Planenhetens kommentar. Arkeologisk utredning för planområdet har utförts. Vid utredningen framkom 13 objekt, inom det 5 hektar stora utredningsområdet. Av de framkomna lämningarna var det endast ett objekt som bedöms utgöra fornlämning.

Därefter har förundersökning av objektet utförts och ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L2019:507, har lämnats till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen gjorde efter fortsatt analys av området bedömningen att lämningen inte utgör en lagskyddad fornlämning och att det därmed inte krävs något tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen. Utredningen har visat att det sannolikt rör sig om en skärpning för fältspat, det vill säga en provyta för eventuell brytning. Flera sådana skärpningar finns i området även utanför fornlämningen. Med all sannolikhet kan dessa härröras till senare delen av 1800-talet eller början av 1900-talet. Därmed är lämningen inte att betrakta som fornlämning. Om den som yttrat sig har hittat ett spår från denna skärpning eller inte har inte utretts. Planenheten ser dock att de arkeologiska förhållandena inom planområdet är väl utredda.

Justeringar efter granskning

Efter granskningen har följande justeringar av planförslaget gjorts:

Planbeskrivning och underlagsutredningar

- Flera åtgärder för att kompensera minskade naturvärden avses att utföras, vilket avses regleras i exploateringsavtal och planbeskrivningen kompletteras.
- Gestaltungsprogrammets formuleringar har setts över och delvis ersatts med gestaltungskrav i exploateringsavtalet. Det har även förtydligats kring entrépunkter till reservatet.
- Planbeskrivningen har kompletterats med att parkeringsutredning ska göras i samband med bygglovsprövning.
- Kompensationsåtgärder för dagvatten säkerställs genom avtal och beslut innan planen antas. Planbeskrivningen kompletteras angående kompensationsåtgärder.
- En skyfallskartering för aktuellt förslag har upprättats efter granskningen.
- Att planförslaget inte innebär negativ påverkan på väg 222 som riksintresse för kommunikation har förtydligats.
- Gällande översvämningsrisken har skyfallskarteringen uppdaterats med aktuell höjdsättning och bebyggelseplacering och planbeskrivningen kompletteras.
- Planbeskrivningen har kompletterats angående att säkerställa att nätstationerna inom planområdet inte översvämmas vid skyfall om att dessa ska placeras på sådan höjd att de inte riskerar stående vatten vid skyfall.
- Artskyddsutredningar har uppdaterats till följd av nyare domslut kring artskydd.
- PM Naturvårdsåtgärder har upprättats och syftar till att beskriva hur projektet kommer hantera påverkan på områdets naturvärden och skyddade arter. Miljökonsekvensbeskrivningen och planbeskrivningen har kompletterats med en redovisning av föreslagna åtgärder, vilka även säkras i avtal.
- Ytterligare utredning kring bohål har utförts.
- Ytterligare utredning av effekterna av föreslagna marknivåändringar har utförts och planbeskrivningen och MKB har kompletterats angående detta.
- Bedömningen av fornlämningen har setts över i MKB och planbeskrivning till följd av att länsstyrelsen bedömt att inga objekt inom planområdet bedöms utgöra fornlämning.

- Motiv- och uttryckstext för riksintresset för Stockholms farled och inlopp har uppdaterats i planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.
- Planbeskrivningen har kompletterats kring att förslaget inte bedöms utgöra påtaglig skada på riksintresset för flyget.
- Kompletterande underlag kring konstruktion av zonen utmed Värmdöleden har tagits fram inför antagande. Trafikverket har givits möjlighet att granska och godkänna geotekniska utredningar samt konstruktionsritningar. Detta gäller även för de åtgärder som föreslås i vägporten under väg 222 vid Birkavägens förlängning.
- Planbeskrivning har kompletterats med hur goda bullernivåer kan uppnås för bostäderna.
- Områden närmast väg 222 avses inte för stadigvarande vistelse. Marken ska inte planeras så att människor väljer att vistas där. Planförslaget har utvecklats kring detta och bestämmelse har införts.
- Planbeskrivningen har justerats gällande avtalsservitut.
- Planbeskrivningen har kompletterats kring att kommunens riktlinjer för dagvattenhantering ska följas.
- Planbeskrivningen har justerats angående anslutningsavgift för VA.
- Planbeskrivningen har kompletterats om att området används bland annat för orientering idag.

Plankarta

- Plankartan har justerats så tillräckliga skyddsavstånd hålls mellan verksamheter och drivmedelsförsäljning genom bestämmelse m₃ samt mark som inte får bebyggas. Riskutredningen har uppdaterats.
- Planbestämmelse b₁, om skydd mot olyckor, gäller hur byggnader ska utformas och utrymmas. Plankartan har justerats så samtliga byggbara ytor inom verksamhetstomten omfattas.
- Bestämmelse om att marken utmed Värmdöleden inte får användas för stadigvarande vistelse har införts.
- Nödvändiga åtgärder för skyfall har säkerställts.
- Bestämmelse om att marken för verksamheter ska ha avrinning mot huvudgatan har justerats så den omfattar hela verksamhetsytan.
- Föreskriven markhöjd i norra delen av kvartersgatan har införts för att säkra avrinning.
- Område för ledning har breddats till 6 meter.
- Plankartan justeras så de gestaltungsbestämmelser för verksamhetsbyggnaden, som meddelas i planbeskrivningen finns i plankartan.
- Grundkartan har uppdaterats.

Justeringar i plankartan utöver synpunkter från remissinstanser:

- En 2 meter bred zon har lagts in inom delar av kvartersmarken utefter buffertzonen där byggnad inte får uppföras med syfte att komplementbyggnader inte ska ha en privatiserande effekt på buffertzonen.
- Bestämmelse e₅ har lagts till som begränsar parkering under mark till att endast få utföras mellan vissa höjder över nollplanet.

- Redaktionella ändringar: Felaktig plushöjd för gata i öster, bullerbestämmelsen felaktig gällande smålägenheter, formulering av maximal bruttoarea för bostäder har justerats, bestämmelse n_1 och n_2 har kompletterats i östra delen av verksamhetsområdet.

Sammantaget bedömer planenheten att en rimlig avvägning gjorts mellan enskilda och allmänna intressen samt mellan motstående allmänna intressen och planenheten bedömer att detaljplanen bör kunna antas.

På inrådan av länsstyrelsen har en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken lämnats in till länsstyrelsen, för besked kring artskyddet. Länsstyrelsen beslutade 2021-11-05 om genomförandet av detaljplanen är förenligt med artskyddsförordningen. Länsstyrelsen förelade Nacka kommun att vidta ett antal försiktighetsmått i samband med genomförandet av detaljplanen. Genom att vidta dessa bedömer Länsstyrelsen att exploateringsföretaget inte kommer utlösa förbuden i artskyddsförordningen.

Justeringarna har kommunicerats med markägaren.

Planenheten

Susanne Werlinder
Planchef

Monika Stenberg
Planarkitekt